ლიტერატურული საქართველო

ჩემი ხატია სამშობლო,
სახატე — მთელი ქვეყანა

საქართველოს მწერალთა კავშირის ყოველკვირეული გაზეთი

პარასკევი. № 32 (2811) გამოცემის მე-60 წელი; 1991. 9 აგვისტო ფასი 40 კაპ.

870 წლის წინათ დიდგორის ველზე დავით აღმაშენებლის ლაშქარმა დაამარცხა საქართველოს უბოროტესი მტრის თურქ-სელჩუკთა არმია.

დიდგორის შემდეგ საქართველომ მრავალი ოცი გადაიტანა, მაგრამ ეს ბრძოლა დარჩა ჩვენი ისტორიის ნიშანსვეტად, რადგან დიდგორზე საქართველო აღსდგა როგორც შენიძი შერწყლიდან.

დღეს დიდგორის ბორცვთან მარადიული ზარები რეკენ. ეს სლოვნა დავითისა და იმ მეოთვალთა, ვინც გმირული სიკვდილით კვდებანა ისინა.

დიდგორის მემორიალის ერთ-ერთ სტელაზე არის წარწერა: „კრძალვით მივეალოთ ამ წმინდა ადგილს, სადაც 1121 წლის 12 აგვისტოს დავით აღმაშენებელმა ძლევამოსილი ოცი გადაიტანა და შეწევნითა ღვთისათა იხსნა საქართველო“.

საქართველოს წინ მრავალი ბირსადელი მოელის, მაგრამ როგორც უნდა გაიწელოს ისტორიის ღამე იმედის ვნათობად ვუდამ გვეჭვეგა

დიდგორი.

დღეს ნომერში

გია თასოევი

თავისუფლების ძახილი კარპატებში

მე-3 გვ.

სოსო სიგუა

„საქართველოს სულიერი მისია“

მე-4 გვ.

მირონ ხერგიანი

რა იქნა, ძმაო, შენი ვასთირჯი?

მე-6 გვ.

რევაზ ჯაფარიძე

ბოხვერა ძაღლი და წითელი დროშა

მე-8-9-10 გვ.

გიორგი გამყრელიძე

ლექსები

მე-11 გვ.

ზურაბ გაგნიძე

შემოქმედებითი ჩანაწერები

მე-12-13 გვ.

თეიმურ კობახიძე

რადიარდ კიპლინგი

მე-14-15 გვ.

დღეს ნომერში

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მინაწერები სამაგიდო ექვსდღიურზე

რევაზ მიშველაძე

დროის დაძლა საოცარი და უმტკიცესი ბეჭედია, მწერლის შემოქმედების და პირად ცხოვრებას ერთიდან და საბოლოოდ რომ დაბმნეკვნა.

შენი ეპიკა ერთი დღითაც არ დაგტოვებს მარტო. რომ ეაკვირდები, თუ გაბმულობელი მწერალი ხარ, ეპიკა ითის უფლებასაც არ მოგცემს. შენთვის დარჩე, „მხოლოდ მწერალი“ იყო. აღწერო რასაც ხედავ და რასაც განიცდი, ისე, როგორც ხედავ და როგორც განიცდი.

ეფექტალურად ჩაგერეკვიან. ეკვის რენტგენზე გაგიშვებენენ; ვინაცა ხარ, რა ლოზიკა გიჭირავს, რა ქეტეკეტებით და ალეგორიებით ლაპარაკობ, აკ რას ბუნებაზმიბ და ოკ ვის აკრატკეკ.

რომ აკოდეთ, როგორ ბაკეს ყველა ეპიკაში ნაბდვილი მწერალის ხედი ერთმანეთს.

ყველა ბალაკის თავზე დროდადრო ბაკი ტრუბლები იკრებებიდა. ყველა ბალაკის ირგვლივ აკსოვებოდა სახედიხერო ახლადდა.

რატომ ეშინოდათ მწერლისა, რა ეცინდა ანთებდა ოკი ახეთს თავისი ჯადოკრული ნაკბოვით ისეთ უსაფრთხო საკაზე, როგორიც ხუთი ქალალდი გახლავთ?

●

ინპირია კვლავ უკადეს პატრუს „ურრი ხაკრთველოს“ დასკის ერთ-ერთ ძირითად ნაკეს — ე. წ. „ოურ ბეხხა“ პრობლეკას. „ოურ ბეხხაკ“ ეიუტკდ მოიუკვენ ხაკრთველოსკენ. ეიუტკდ მოიუკვენ თავიანთ „ხაკრთველო“ ბეხხეთიკენ. ოთხკა ბანკეის ბოგანანა და ხაკრთველოს წარმომადგენლობის შეხვიბაოთან ტრანსპორტანტეთ შეკრებილ ბაოს „ხრუულუდგანიან წარმომადგენლებს“ ბეხხეთში არაცერთი დღე არ ეუსხოვიათ. და ოხიკ ბშეკნიერად მოეხსენებათ, რომ ფერკანის ხანაბეზეზ გამრავლებულ ხაბაკ ათას კიკს კი არა, ალეკს კრთველებით დასახლებული ბეხხეთ-ეკაკბეთის ერთი ბტკაველი ბიკ ბაოს მეოცეხაკეს ეერ გამოკეხვეკ.

ცნობილია ამ „ხაბშედიდობა ხკლის“ ბაზაკ-ამოკანები. ეს ბალკაკ ეარძიის ხანაბეზის დემოკრატიული დაკარობის, იკიდან კანონიერი კრთველი მოხსენდობის ბკამეკეთნა და ოურკეთის ბეზობადან ოურკული ავტონომიის შექმნის მიზანი, რომელსაც კრემლი აგელიანებს ნინაზონეი გულშეტკკეკრობს.

მოკუნოდეს ხაკრთველოს რესპუბლიკის უზენაეს ხაბკოს, ამ ხაკითხით დაინტერესებულ ყველა უნეკეს, კკლავეკ ბკკოცედ დდგეს ეართველი ერის ნებაზე. არ დაიშვას ორკოოდა ჩვენი ეროვნული ფენომენის შენარჩუნების ამ ერთ-ერი ხასიეოცესო ხაკეთხეზი.

●

ახე მკონია, ჩემს წინაადმდეგ „ბანირებული“ შეტეკის მეხუთე ნრე დაიწეო.

წინა ოთხ კომუნისტების ბატონობის დროს კოწკენენ. მეხუთე ახლა (რიცა ნაკლებად მოეკლიდა).

თუმცა ზოგი რამ ჩემი ბრალიც არის.

ჩემი ცხოვრების ხანალი ამკკარად ჩამოყალიბდა. გაიზარდა, თავლის დაუკვეკ, პირში წყლის ჩაგუბება, მაღეკრარება კარ შემიძლია.

არა და სიბეეკრეში შეხუდაც

„ეერ ეინკკეკე ჯკკ“.

ხომ შეგიძლია ეს, ყველაფერი, ერთიერთზე, ან თუნდაც ტელეფონით გეთკკო, მსაყვედურობენ ზოგნი.

ცაბდე მართალნი ბრძანდებიან.

მაგრამ ეს დაბაწკავი ჩემი ხელობის, ეს განზოგადებული ლიტერატურული ხაკეე და ჩემი ბუნებაა ყველაფერში დამნაშავე.

ერთი რამ კიდევ: ყოველთვის არაკეითე მკონენი აკკეკკკედეთან ხაოკაკრის ხანკრონელობით. ნეტავ კიდევ რამდენ შეტეკაბ გაკუძლე?

●

ყველაზე დიდი. თეორი ხიკვდილი მწერლისთვის მიდიდან გახკვია.

როცა არ ინტერესები, როცა შენს გამო არ ღიზიანდებიან, როცა შენს ნაწერს გულრილად ჩაკვლიან, უნდა დაიხური კუდი და წახვიდე.

ინკერთნა ჩემმა კოლეგამ თვით გამოუტანა თავის თავს ახეთი გადაწყვეტა.

ბაკამ მიკვიდა გაიზარდა, მოიდა. რას ეუცადო, განა რამდენი ათწლეული აკეს შემოკედან განგებისაკან მიეცემოთ ერის სრულფასოვანი ხაბსახურითთეს?

ღმერთმა ნუ ქნაბ, ამრეზილად შეეხედო ვინმეს თავისი შეხედულებისა გამო.

მერე რა მოხდა, კაცს არ მოხწონს შენი ნაწერი. ეცადე უკეთესად წერო და როგორც მოგწონო.

მე უფრო ხიკვდილამდე ხამტროდ გადაკედებული მაგინებიენენ.

ყველას ბკაუს, როგორც ჩანს, თავიანი „არაბი“ და „ბარეკა“.

ვკამის ხუნს რომ დაიკარეკენ, მაშინ გამოეკენ ჩირეკვებიდან.

აკკო, ჩვენ ვკაკლისხმიობდეთ, ახე და ახეა ხაკმეო. ჩვენთა, ამ ხაკითხს ხე ვერ დაკეკრეთონო.

არა და, ეს ისინი სრულიადეც. ცოდვას ვერ დავმალავ, მეც ზოგი რამ ვადაკვაკრენ...

მერე დაფიკრეთ ბელი და ჩემი ბენიშვნები, რომ ეტკვინენ, მხედველობაში მოეკინა.

ღმერთმა განხაკოს, რაკიდა კაცს ყოველთვის როდი აკეს ხაბედად გამხკეს უნარი; — მე უფრო კარკი ხამხაკოა გაკეწეკი იმ ხადმის ‘ რეკინოის, თუ ითათ, ვინც ხედ ეკინინდა ეკაბა და ერთი ეაკეკენინელეკ ბენიშვნაც არ გაკეშალი, ხეკეკეკელ ხამოკეკოდ რომ ეაადგებოდა.

●

ორ და ხამ ავკინტოს ხაკართველოს ტელევიზიან შემმარავი კადრები გვიჩვენა.

ჩვენმა ბაბაკმა მილიციელებმა კართველი ერის მოზამელის ერთ ბუნაკს მიაკლიან და ხიცოცხლის ხაერთაბენი ჩაგდებთან, გაფორეტულ ბრძოლაში უანეეკენ-ბკეეს.

ბაკრამ რამდენი ახეთი ბუნაგია ჯერ კიდევ მოეკანდეველი ამავე ფა ახლომახლო რეგიონებში. დროა ვაღიარით, რომ ნარკოომი კართველი ერის წინააღდეგ ფარული ომის (დემოკრატიული დაკარობის ბარალეკურად) ერთ-ერთი ეერაგი ფორმაა, ხუსტი ნებიხეოფის კართველი ახალგაზრდების დახალეკად, მათთვის ბამრავლებისა და ხამშობლის დაცვის აქტიური ნერვის ჩახაკალად მოგონილი.

გულდასმით შეეიხწავლოთ თუნდაც დღეს მიკეფული ნარკომანეზენის წარმომადგენელთ ერთეულთ ვინაობა და ოილად დაკრეკეზენდით, რომ ეს ასეა.

მიმაჩნია, რომ უკეთ ერის ზეიდლათის ხაკართველოს მოკეკკეს ხეკატუსის ბინეეეზისას მარტო ინთოფენი არის თუ არა...) კი არა, ხხვა ბარეემოეეზენთაა ეუნდა ვიხეკეძვკანელთ.

ამა, გამაგონა, რატომაც არ მიეწერათ, დაამკვნინან, მეტრია ჩვენთა.

არადა, მტრობა არც გიფიქრია. ოკნეზ, ახე ანოთხოთ, შენს კოლეეეგებს, შენს თანამკოკალეეეგს, შენს ახლობლეეს ეუთხრი.

შენს ეუნეინან შენიშვნან კი არ ეუსხუხეეზენ, შენ ოვითონ შეგაკიან კკაბა და გაუნდაბ, რომ მეტე დაკეკნის ხახით მკოთხელს ეაეწეოს:

ამის ჩანდენინა კაცმა ჩვენ რა უნდა გკაბუკეთხო.

ხეკ ნკეთილად დაკოთვალეთ; ხიუმპეკეკენ თუ რომ შეეეეზალ, ტარამეკის ეკანა კარიდან თუ ჩამოშტამბეკა ცილისწამებაცა არ დაეიდებეთან...

ეკოოკენეკენ დკაბარ და ფიქრობ: ქკა მეკოდა და ენინათეს ცბილი დამეკინრა, არ მერჩია?

ამ ბოლო დროს ჩემი „ცეთილიმბსოეკენენ“ უმთავრეს ბრალდებად მიეეეზენენ: 9 ამრილს მწეკრალთა კავშირში ხხვისი ეარტმანდები დადგა.

იმდენად ხახაცლოდ მიმაჩნია და ეს „ბრალდება“, რომ თავის დროზე ამხუხის ღირსად არ ჩავთვალე. ჩანს, შეეცდა, მაშინვე უნდა მეკასუხა. რაკი გავჩუმდი, იფიქრეს, ალბათ, მართლა ასეთ და ახლახანს დაბეკითებთან გიმეორეს.

ვინც იმ კრებას ეესწრებოდა, უხათოდ ემახსოვრება: მე წინა რიგში ვიჯექი და მანდატებს რომ მაწოდებდნენ, ნოდარ ნოდარაძეკრის ვუფუძდი წინ. ხეკ რომ, ერთი მანდატი კი არ „დავდე“, არაკეად ცხრა. რაკი ჩემი მანდატი თან არა ჩამოდა, ოკეე დავწერე განცხადება პარტიიდან გახკლის შუახეკ და ბ-ნ ნოდარს გადავეეეი.

ვინც იმ კრებას ეესწრებოდა, პარტიიდან გახკეა ხაერთოდ არ ხურდა, ოკეე განაცხადა: ჩვენ ალეკნუმის წვერები ვართ და აკ ეკეერნენ ამ „ხხვაში“ ოკნეზ მორალური ხახეე და კართველი ერის ხახარგანლილ ოკ მეხოკრეთა ხაკმაოენობაკ ეიგულხხმოთ?

●

ნეტა რიდან გადაეეეზენეთ „ლიტერატურული ფეოდალიზმს“. კომუნისტურმა რეეეიმმ ეს „ეშეეენიერეზეკ“ მეოკკედრეობთა დაკეოტოკა.

ეთკეთ, რადაც არ მოგეწონა და თქეი, ეს რადაც არ მომწონა.

ეაერრსად აკტუალურად მიეიჩნეკა და ხახეეთ ბმარა ეუეეერ ხაკართველოს პრეზიდენტის ბატონ ზვიად გამსახურდიას ხამი ავკეოტის მამართვას ხამაჩალეს მოსახეეოხისაში.

ხაკართველო დაიღალა ამო ლოდინით ამის მოსაღეკვად, რომ ერთეულ და ხამუდამოდ წერტილი დასმოდა კაროველების ამუშად ავდგას თავის ძირძველ მიწაზე — ხამაჩალეთში.

ხაკართველის უზენაესი ხაბკის ხამართლიან ინტერიოდ გადაწყვეტილებას გამოკეხი ავტონომიური ოლქის გუეკნების თეთაბეზე ინპირიული ძალების გაკეტეოოება და ეკტატრიბიტთა ხიხსლიანი თარეეზი მოკკეკა.

ამედი ამაბა, რომ ხტუმარი ერის ეკსტერეიბიტი წარმომადგენელები ბონს მოეგებოდნენ, ამოიწურა. ამედი ამაბა, რომ ხეკლოთოფიანი ინპირია ორივე მხარისავე ხახარგებლოდ ხანდატთა თარეზს შეწყვეტდა, ინთოფთეკე კარ არსებობდა. ინპირიული პარლამენტის ადრინდელი ნაბიჯები უკეუნურობილო უკანასკნელი კომეხიის დასკვნები ეედლეკინა ადეკრნნდა. „ზემოთ“ ხაკარლამენტო კომეხიის დასკვნა წაეკარეხე, რაკიდა ამ კომეხიამ ოხთა მიერ მიტაკებული ტერიტორიები ხაკართველოს ისტორიეკ მიწეზიდან ცნო და ოხები ჩამოხეკ ტომეზდა ალიარა.

ალბა სამაჩალეოს მშვდობიანი დაბრუნების გადაწყვეტეკ დრო დადგა.

როგორც ქარეველი გეჩვეკია, მშვიდად, მაგრამ მტკიეეკ გადაწყვეტილებით, უკონსტიტუტიო, მაგრამ გულდაშრეკად უნდა შეეიდეთ ხამაჩალეოსა კაჩალთა თარეზთთა და მიწიხძეკინთ ოავარკკნილი ხოფლების ალხადეკნა.

ეს მაღალპატრიოტული აქციაა ჩვენი ღირსების ხაკმედ უნდა გავთხადოთ.

დაკაბრეკნო ლტოლვილნი თავიანთ ხახლებეზე და ეკერდეთ დაკუდგეკ, დაკეხმარათ მათ მამაპაპური კერის გაჩაკეხეზეზ.

მწერალთა კრება რუსთავში

გერმანელთა საფლავები რუსის ციხესთან

როგორც ცნობილია, საქართველოს მწერალთა კავშირის სამდგომნოს დადგენილებითა და რუსეთ-ლეკის მთავრობის მხარდაჭერით შეიქმნა მწერალთა კავშირის ქვეშ ქართული გასოფლიფლება და გამოვიდა ალმანახი „ლაგთი“. ამ საშეიილშეიელო მოვლენას მიეძღვნა მწერალთა კრება, რომელიც ამ დღეებში გაიმართა რუსთავში.

მოხსენებები გამოვიდა საქართველოს მწერალთა კავშირის გამგეობის მდივანი, პოეტი ხუტა ბერულავა.

კამაში მონაწილეობდნენ: მწერალთა კავშირის ქვეშო ქართული გასოფლიფლების პასუხისმგებელი მდივანი, მწერალი კარაკ მუმლაძე. საქართველოს მწერალთა კავშირის ლიტერატურულ ალმანახ „ალგეთის“ რედაქტორი, პოეტი დავით ჭეველური, რუსთავის საწარმოო-პოლიგრაფიული გაერთიანების გენერალური დირექტორი ტარიელ ფოჩხიძე და სხვები.

დაისახა ღონისძიებები გასოფლიფლებისა და ალმანახის რედაქციის ნაყოფიერი მუშაობისათვის.

სამამეული ომის დამთავრების შემდეგ ენგაერის ხიდის მშენებლობაზე გერმანელი ტყვეები ჩამოიყვანეს და რუხის ციხეში დაანახავეს. ტყვეები პარალელურად აშენებდნენ ოკარეკეუბუბრხინეს გზატკეცილს.

ჩვენ — ეუნეერნინკის სკოლის მოსწავლეები, ზშირად ვსაუბრობდით გერმანელ ტყვეებთან, ისინი არაერთგზის დაგვბრძანებან ალგების მაგალითების ამოხსნაში. მახსოვს, როგორ გაიხარეს, როცა „საზღვარგარეთის ლიტერატურის ქრესტომათიაში“ ჰაინრიხ ჰაინეს პორტრეტი ნახეს. — რა მშვენიერიაო, — იძახდნენ გახარებულნი.

გადიოდა დრო. იმ პერიოდში გალი-ზუგდიდის ეზატკეცილი რუხის ციხეს დასავლეთის კედელთან ეკეოდა. მიუხედავად იმისა, რომ გერმანელები გადმორეოდნენ საოცარი სისუფთავით, მთხელი დარია ავადმყოფობამ, ორი ერთი ტყვე გახდა უბედური შემთხვევის მსხეერპლი.

გერმანელმა ტყვეებმა რუხის ციხის დასავლეთით მოაწყვეს ძმათა სასაფლაო. ზუგდიდში მიმავალნი მუდამ მწუხარენი შეეყურებდით ამობეჭერილ მიწაზე მდასმილ ეუნეერ ჯვრებს, ოთხ-ოთხ ეუნეერ ერთ ადგილზე. ეუნეერ ჯვრებზე ეწერა: „ეუნეერ ეუნეერ ეუნეერ“ — ხამაჩალეთში.

ეუნეერ ეუნეერ ეუნეერ

თავისუფლების ქარავანში

ბია თასოევი

ინგრევა კაცობრობის ისტორიაში უკანასკნელი და უბედნიერი ამბავია. რაც დრო გადის, უფრო მეტი რეზუმდება ცივილიზაციის დიფერენციაციაზე. ამ ფაქტორზე ეფუძნებოდა ბევრი მოსაზრება, ეს ფაქტორი ეფუძნებოდა ბევრ ფილოსოფიურ ფანტაზიას

„საქართველოს სულიერი მისია“

სოსო სიგუა

ზეიდ გამახარდიას წიგნი „საქართველოს სულიერი მისია“ ოთხი ლექციისგან შედგება, რომელთაგე ავტორსა 1990 წელს წაუკითხა სხვადასხვა ადგილობრივად. ამ წიგნმა ახალი ძალით წარმოაჩინა ზეიდ გამახარდიას დიდი ერუდიცია, ფილოსოფიური, ტალი, სინთეზური აზროვნების უნარი. გამხარეთქმი მნიშვნელოვანია იგი ქართული ეროვნული იდეიფიკაციის თვალსაზრისით. რა-გორც ავტორი გვიჩვენებს, დღეს აუცილებელია არა იმდენად დეტალების ანალიზი, რამდენადაც ქართული კულტურის არსის წარმოჩენა, მისი მნიშვნელობის დადგენა მსოფლიო კონტექსტში, რასაც შეგნებულად თავს იჩენდა ბევრი ადამიანი შეცნიერება, რათა ქართული კულტურა ლოკალურ სფეროში დარჩენილიყო, როგორც ჩაკეტილი მოვლენა.

ეს წიგნი წარსულის ჩვენებით მიმავალსაც მიმართული ეტიტა და მახვილია, რათა საკმაოდ ელმან ადამიანის თავისი ისტორიული სულიერი მისია.

„საქართველოს სულიერი მისია“. ლექციაში თავიდანვე აღნიშნულია, რომ ბევრთა შეცნიერება ცდილობდა ქართული კულტურის მნიშვნელობის დაკნინებას. ამიტომ იგი უარყოფდა ვიღაცის მეშვიდეცის, ნიკო ბერძის, ივანე ჯავახიშვილის კონცეფციებს. (ეს შეიძლება გავიგოთ ალ. ბაქრაძის „ოცნება ეტიუსებზე“). მათი გამოკვლევების თანახმად პირველების ტალანის ხმელთაზეა ზღვის აუტანელნერი მოსახლეობა იყო იბერიელი. იბერიელები ცხოვრობდნენ ეფეთის აუზში, ხალკიდონი, კავკასიონი, შეირე ანიანი და ინდოეთში. ხოლო ქართველური ტომები ჩამოყალიბებულ-ყოველთანა განზეოება. დღესდღეობით შეიარსნენ — ბასკები და იბერიელ-კავკასიელები. დანარჩენის ახალლირება მოხდა II ათასწლეულში ინდოევროპიელების მიერ. ამის შემდეგ ჩამოიწეკნა ფეთები და ზველი ბერძნები, რომელთა კულტურა სინთეზირებული პროტოიბერიულია. ძველი ხალხების პირველადი მოსახლეობა იკვეტენ

ცნობილ ქართველ ეთნოლინგვისტს და პუბლიცისტს — პეტრე შამათავას დაბადების 80 წლის შეუსრულდა. „ეროვნული საქართველოს“ redakcia ულოცავს ღვაწლმოსილ ადამიანს ამ ღირსშესანიშნავ თარიღს.

ეროვნული მხედრული საუნჯე

პეტრე შამათავა

მწერალმა რევაზ ჯაფარიძემ ერთად აქტიური და საყურადღებო სტატია დაბეჭდა „ლიტერატურული საქართველოს“ 5 ივლისის ნომერში — „ქართული სამხედრო ტერმინებიდან“. ამასთან დაკავშირებით მსურს ჩემი მოსაზრებები ჟურნალის მეთვალყურეთ.

ეეშმარიტად მართალი უთქვამთ: ხალხი ქმნის სიტყვას, ხალხი ქმნის თავის ეშხიანურ ენას, იგია შემოქმედი თავისი ისტორიის, ბედისა და მოგზაურობა...

ახლე თამამად შეიძლება ითქვას, რომ ქართველ მხედრულ სიტყვას, ეეთმიერულ ხელოვნებას ქართველი ხალხი ჰქმნიდა თავისი მრავალსაუკუნოვანი, ბედისწარი ისტორიიდან ადამიანად, თავისი ხელაჩრილი ძალების განვითარების დონის შესაბამისად. იგი ადგენდა თავისი დროისა და ეპოქის შესაბამებელ ხმიერი ლექსიკას, თავის მამაც და ერთაულ, ნიჭიერ და ფუღლად მხედრთა მიერ ეფექტიანლი ბრძოლებისა და ლაშქრობების ეამოცდილებათა ეთვალისწინებით.

ამის უეიოლესი დასტური თავად ჩვენი ხალხის შემოქმედება, ქართული ხალხური შეჩრობეეკნიბა, მისი სიბრძნე და სიუხვე.

ამ მხრივ სხვა წყარო რომ არ მოეაუწელიათო, მხოლოდ ეაბალნ, ეოტეტიშვილის შესანიშნავი ხალეიდო ნაკრები — „ხალხური პოეზია“ იეაჩრებდა, რომელშიც შესულია ქართული ხალხური შემოქმედების შესანიშნავი, მრავალმხრივი საუურადღებო ნიმუშები. ალანიშნავთ, რომ ამ კრებულში ამამდე ქართული მხედრული სიტყვა და ცნება ალბეჭდილი.

ყოველი მოეაანი დღესაც ხმარებაშია, და ეერაგუოდაც, სრულიაესოენად ემსახურება დღეკანდელი თე წარსული დროის მხედრული დღდების უკადავეოოდს, სამამული ხამხედრო ისტორიის, სამხედრო ხაქმის ეოლიტიკის და ეპაქტიკის, ქართული ჯარის ხამეიის თე ეკარობის. მხედრული ცხოვრების, მეომრული ენდების, თანამდებობების, შეიარაღების, აღჭურვილობის ხაქმეს.

უბრალოდ „ხალხურ პოეზიაში“ წარმოდგენილი ქართული მხედრული სიტყვები და ცნებები, კონ ეროვნული სამხედრო ლექსიკონისა. სრულიად საკმარისია რამდენიმე ტაპარი, დამასახელებელი ნიმუშის დასახელება. მაგალითათვის ავიღოთ თუნდაც ერთი ქართული ხალხური ხაგრძნო ლექსი „დაჯეკ, ბეგიანე, მიხეცო“. მასში თხეეიტები ქართული მხედრული სიტყვა ეამოეეენენენ, ხმეადასხვა ხამხედრო ხაქნის, მოვლენის, ეაროის და მოქმედების თავისებურად ამსახეელი, უნიკალური, ბეერის მომეცველი, გამაგები, შინაარსია და ეაროთ ნათელი და სრულიეოდენი.

აი, ეს ქართული მხედრული სიტყვები: ხმეარი, ასმა, ბრძოლა, ეგრინ, თოფი, ეეეოენა, ეკრა, ლაშქარი, მთავარსარდალი, მტერი, სარდალი, ფრანგული, ომი, ცხენი, ხმალი.

ეს მარალი, ბეერისმეტყველი ხალხური ლექსი, ეულით ეოქეაბს მარტყოფელ ბრძა ეერინნგურეს ოფლი მაოიაშეელს, და ეს ერთი ქართული ხალხური ლექსი, მდიდარი, ტევადი მხედრული ლექსიკის ნათელი მაგალითია!

ბუნებრივია, ძნელი ხაოქმელია, თე პირველად ვინ თქვა, ვინ ასხენა ეგ ოიდან ეს თე ის ქართული მხედრული სიტყვა, ცნება, მაგრამ ცხადია, რომ ყოველი მეოვანი თავისი დროისა და ჩვენი ხალხის პირმეშოა. ყოველი მეოვანი ჩვენს ერეოენულ ხასიგნრით თხზეულებებსა თე მხატვრულ ნაწარმოებებში ითხსა სრულიდ და ხაუკუნეების მანძილზე თაობებს გადაეცემოდა. ახე გამოაკლა ჩვენმა ხალხმა მოდან ბიფთოთი ხავე ეზაზე, და შეინარჩინა ცხოვრებაში ხამოქმედიდ და ხასელმძღვანელოდ...

ქართული მხედრული ლექსიკა პირველ რიგში ჩვენი ეროვნული ლიტერატურის, ბრძოლის, მეამბეოდ ქართველ ეაროენულ ეროენულ ქეყანში უნდა ეეძიოთ. ჩვენდა ხაბედაოოდ და ხანხარეოდ, ჩვენს უსაგეეს უტაეარ ხანტაროოდ ეწყარობ, იაკობ ცურტაველის „შუშანიკის ეამებაში“ თერმოდენ უბეერებელი, მეტად მნიშვნელოვანი ქართული მხედრული ლექსიკა ეამოეეენ. ეა ეოეეენ ეეეეენ ეეეეენ ეე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მირონ ხერგიანი

რა იქნა, ძმაო, შენი ვასთირჯი?

(ანატოლი ჟაჟიევს)

განცალკევებული ვ
რო ამ წერილს, ჩემი კოლეგების მიერ ყოფილ ხმბრაი ოსეთში მეგობრებისადმი გაგზავნილი ბარათების ასლ

„ჩემო ქართველი ებრაელებო! მოგმართავთ მაგდ. ბანდ. ნოსტალგიის უცხოეთად დათქმული ქვეყნებში მცხოვრებ ქართველ ებრაელთან, ვინაც ხისხლოსნოცეულად. დაბადებით, მშობლიური ენით. სიტყვით თუ აბანაით დაკავშირებულთა იყო საკარიელოსთან, დაიბადა და აღიზარდა ქართულ მიწაზე თუ ისაკალეში, ან უცხოეთის ნებისმიერ მიწაზე, ოღონდ ქართველი ებრაელის ოჯახში. მოგმართავთ ყველას, ვინაც კვ. საკარიველოში დაკარჩა. ნათესავები, მოყვიყები, სიყვარვები, ვინც სულის თუნდ ერთი სიმით არის დაკავშირებული ქართულ სიტყვასთან, აბანასთან, ქართულ სიმღერასთან, ქართულ ცეკვასთან, ვინაც გახსოვთ და გეხსომებიან... მთელი ჩვენი ნეტარი ამერ.-ამერი...

ჩემო ძვირფასო ქართველო ებრაელებო, ჩემო ამდოდელებო!

მე თქვენს შინაურ საქმეებში, მით უფრო პარტიულში, არ ვაპირებ ჩარევას, ღმერთმა დამფაფაროს, რომ ეტუვინან. მაგრამ მრავალ ქართულ სიკეთესთან ერთად მინდა, რომ შეგახსენოთ ერთი ქართული სიბრძნეც: „რაც მტრობას დაუნგრევია, სიყვარულს უშენებია". თქვენ ჩვენი ნაწილი ხართ, საკარიველოდან ისრაელსა თუ სხვა უცხო ქვეყანაში ჩასული თანამემამულეები და ძალიან მინდა, რომ თქვენს შორის მანდ არ იყოს შური, გაუგებრობა, ერთმანეთისთვის ხელის შეშლა, დ, რაც მთავარია, ოთარის შავად წარმოჩენა, რასაც ქვეყნად არავისთვის სიკეთე არ მოუტანია და არც მოუტანს...

ამ მეზობლიერ სტრიქონების, მამა-შვილური მიმართვა-დარიგების ავტორი გახლავთ ბატონი გიგა კობლაშვილი, როგორც ეს უკანასკნელი აღნიშნავს თავის თავზე (ფესვი პირში), („...ქართველი მწერალი, რომელიც 1971 წლის 23 ნოემბრიდან 1988 წლის 26 ივლისამდე რედაქტორობდა გაზეთ „საბჭოს ლოს").

გაზეთი „ცხოვრების" 6 ივლისის ნომერში დაბეჭდილი ბატონი გ. კობლაშვილის ეს პუბლიკაცია „მხლილი სიმართლე არის ხათაე სიკეთისა (ორი წერილი უცხოეთში მცხოვრებ ქართველ ებრაელთა)" ძირითადად მიეკუთვნება ჩვენში დღეს მეტად პოპულარულ ქართულ-ებრაულ ურთიერთობათა თემას, და ამ თემისადმი მიძღვნილი პუბლიკაციათა დიდი ნაწილის მსგავსად, დაწერილია მტანსმტკიცდ გიდაპრანგულ-ნახუნუბებული, მალფფფფოვანი, ყალბად პათეტიკური „სადღეგრძელოს" სტილით.

ბ-ნი გ. კობლაშვილის თეული ძალისხმევაც ამ „სადღეგრძელოში" იქნილნენა მიმართული, რომ მკითხველს როგორმე დაუმტკიცოს (გინსაკუთრებით „თავის, უცხოეთად დათქმულ ქვეყნებში მცხოვრებ ებრაელთ") თუ რა ერთგული მეგობარი, გულშემატკივარი ჰყავთ ებრაელებს, ისრაელ. მის სახით; და, რაც მთავარია, დღეს კი არ დაწყებულა მისი ეს მეგობრობა-ეერთგულება (როცა ესოდენ უნდოდთო და მომგებიანად სასიამოვნო ერთიც და მეორეც), არამედ გაცილებით ადრე, ერთის სახეობათ აუ ეერიოდში: „60-იან, 70-იან წლებში ისრაელში თქვენნა, — ქართველი ებრაელების ახალგაზრა წასვლამ ჩვენში, ისევე როგორც მთელ საბჭოეთში, უარყოფითი რეაქცია გამოიწვია — თქვენგან მაჰა-ასაათა საბრძნელთან დაკოეეეა უსასტიკოდ როგორც ლაპლი, სიკეთის და ბალიერებისათვის ზურგის შექცევა, თანაგვრძის დაუფასებლობა, რაც სათანადო ახსნა ჰპოვა როგორც მთელი საბჭოეთის, ისე საკარიველის ინფორმაციათა საშუალებებში..." (გაზ. „საბჭოლეს", 1979 წ. № 13). საეერთოდ კი, უნდა ითქვას, რომ არც აქამდე (ალნშნეულ „წარმოჩენამდე") და არც მას შემდეგ ბ-ნ გ. კობლაშვილს, არანაირად, — არც ავად, არც კარგად — არ „წარმოიჩენია" ისრაელის ცხოვრება „საბჭოლოს" ფურცლებზე, ისე რომ, მ-ნი ამაგი გაწეულიყოფა, „საბჭოლისადან წარმოიჩენდა"-ო (თანაც ისე სამართლიანად, რომ ამგვარად განიცდიდა და ელოლიავებოდა „წარმსულლთა" ფერსლაცმას, ამგვარი ქართველი უსხვიოსებდა მთა ბგსა:

„...მაგრამ — როცა ეონება არეულთა ერთი წუთა, ზოგ-ზოგ უსაქმეთა, მცირე ნაწილი ვიგიდნარეთ ფეხის ბმას ამყვა ახირეთნი, ქართველ კაცს მათოვის კალთა არ ჩამოუვლია და არც ჩამოგლეს! — ვსა ხსნილია, სათაც ეუნდა იქით ეაბრძანებენ! დიან, საკარიველის დედაკაცის კალთის ეკეთ მცხოვრებ ეეყვეთ ებრაელ თბილისელები ვეტ-ეეთ პირდაპირ, ალალად ვეტყვეთ... ქართველად, ალალიანურად პირდაპირ — არცერთ ქართველი კაცი ხელს არ შეეშლის, ოღონდ ისიც იცოდნენ — შინიდან ვასულთ შინ მოსაბრუნებელი პირი ალარ ექნებათ თუნდაც იმიტომ, რომ ყველა მასპინძელ, ფთ უმეტეს, ქართველ კაცს, თავიანი თავმოყვარეობა აქვს, რომ არავინა არა-ფერი გეშმარეთს და ზურგნაქცევ თანამემამულეთაგან არად ვინაც. ვლით.

„რაც მოგივა, დაეთაო, ყველა შენი თავითაო!" შინ ეკუათი და გარეთ ეწეველთ, ეხლა რაღა ბიშველთ?!" („საბჭოლეს", 1972 წ. 14 ალარელი).

ალადა, კაცი, დღისით-მზისით ხმამაღალა ალბადეს, ამტკიცებს:

„...მოგმართავთ ქართველი კაცი, რომელიც თქვენნან ერთად განიცდიდა იმ ხელის ტაკვილსა და მგზნებარე სიყვარულს, რაც ჩაწნეული იყო თქვენგან გაუეთ „საბჭოლეს" რედაქციაში გამოკვანილ ლეტერებში, წერილებში, მოლოდაცებში, საკარიველოსთან განშორების ფიქრით რომ ვიზგიზებდნენ თქვენს ხელს და გულში, მოგმართავთ კაცურად, რამეთუ იცოდეთ, რომ მეც თქვენთან ერთად ბევრი, ძალიან ბევრი, წეთი, ხათი, ღღე და ღამე გამატარებია ამ განცდებთან ზაარებაში". (და ისე „განიცდიდა" მას შემდეგ, რაც ისე „შეამკო", გადაეწერა წყალი „ზურგნაქცევ თანამემამულეებს"!).

„...მაგრამ ეგ გამახსენდა — იხსენეს ბ-ნი გიგი, — ჩემს წინააღმდეგ საკარიველის პარტიული პრესის მიერ 1988 წლის 19 თებერვლიდან 25 თებერვლამდე მოწყობილი ანტიკოოპერაციული ობსტრუქციები..."

ამის წარკოთხვიდან „იქაურმა" თუ აქაურმა, საკმაში ჩაეტეხდაც მკითხველთა შეიძლება ეფიქროს, როგორ დიდი ანტიპარტიული ანუ პატრიოტული ქმედებისკენ მოელი წერილი „არა, ჩვენში არავინ თვრება" ანუ ტუფლი", რომელშიც ყოველმხრივ (პარტიულ შემოქმედებით-ადამიანურ ასპექტებში) განქიქებული იყო ერთი ცხობილი ქართველი პოეტი.

წერილის სტილს, სულისკვეთებას, დანშშნულებას კარგად გამოხატავს ამგვარი სტრიქონები:

„...ირიდად „ეგ... ვებრძოდით ჩემი ქვეყნის, ჩემი პარტიისა და საბჭოლის, ჩემი საკარიველის შეგნებულსა თუ შეუგნებელ მტერს... დიან, „ოუსეფში" გამგზავნეა წერილი, რომელშიც, სხვათა შორის, დამიწერია, რომ ჩვენს დიდ საბჭოლში ეროვნული საკითხის გართულებაში თავისი წვლილი მოუძღვიან ეროვნული გრძნობების მოსაკეკლავნლე პირებს..."

„დიან, მე თანაბრად ვგმობ როგორც შოვინისტებს, ისე ნაციონალისტებს, რომლებიც ჩვენში ნორმაზე მეტად მრავალდნიან, რითაც უპირველესად ენებენ ქართველ ერს, ვგმობდი და ვგმობ იმათ, ვინაც ეროვნული შემოყარგველთა და განსაკუთრებულთაგან ნებავს ისპეკულიანტს ხანის თავი ეეფოდეს. ეეფოდეს ეროვნულ ფეხ-ბურთ-ბალ-ბალ-ბეველთან?!" („საბჭოლეს", 1972 წ. 14 ალარელი).

ალადა, კაცი, დღისით-მზისით ხმამაღალა ალბადეს, ამტკიცებს:

„...მოგმართავთ ქართველი კაცი, რომელიც თქვენნან ერთად განიცდიდა იმ ხელის ტაკვილსა და მგზნებარე სიყვარულს, რაც ჩაწნეული იყო თქვენგან გაუეთ „საბჭოლეს" რედაქციაში გამგზავნილ ლეტერებში, წერილებში, მოლოდაცებში, საკარიველოსთან განშორების ფიქრით რომ ვიზგიზებდნენ თქვენს ხელს და გულში, მოგმართავთ კაცურად, რამეთუ იცოდეთ, რომ მეც თქვენთან ერთად ბევრი, ძალიან ბევრი, წეთი, ხათი, ღღე და ღამე გამატარებია იმ განცდებთან ზაარებაში". (და ისე „განიცდიდა" მას შემდეგ, რაც ისე „შეამკო", გადაეწერა წყალი „ზურგნაქცევ თანამემამულეებს"!).

„...ბაზონეე გამახსენდა — იხსენეს ბ-ნი გიგი, — ჩემს წინააღმდეგ საკარიველის პარტიული პრესის მიერ 1988 წლის 19 თებერვლიდან 25 თებერვლამდე მოწყობილი პროოპოკაციული ობსტრუქციები..."

ამის წარკოთხვიდან „იქაურმა" თუ აქაურმა, საკმაში ჩაეტეხდაც მკითხველთა შეიძლება ეფიქროს, როგორ დიდი ანტიპარტიული ანუ პატრიოტული ქმედებისკენ მოწეული ეროეოკაციული ობსტრუქციები ეარ ეაკეთებინა ბ-ნ გიგი ეარ ეაკეთებინა ეარ ეაკეთებინა ეარ ეაკეთებინა

ᲒᲝᲚᲒᲗᲐ ᲙᲐᲚᲚᲘ ᲓᲐ ᲬᲘᲗᲔᲚᲘ ᲓᲠᲝᲨᲐ

ᲠᲔᲕᲐᲖ ᲯᲐᲤᲐᲠᲘᲫᲔ

მას აქეთ თითქმის ექვსმაგ ᲛᲝᲛᲔᲢᲘᲡ ᲬᲔᲚᲘᲬᲐᲓᲘ ᲒᲐᲜᲐᲠᲘ. ᲒᲐᲬᲘᲜᲝᲑᲗ ᲑᲝᲠᲘᲡᲐᲜ ᲓᲔᲓᲘᲡᲐ ᲪᲘᲪᲚᲘᲡᲐᲛᲔ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲔᲑᲘᲗ. ᲑᲝᲚᲝᲔᲚᲘ ᲛᲘᲠᲪᲮᲚᲘᲡ ᲛᲘᲪᲘᲡᲐᲛᲔᲑᲘᲗ. ᲒᲝᲠᲑᲐᲩᲝᲕᲘᲡ ᲓᲔᲓᲐᲛᲔᲚᲘ, ᲛᲘᲪᲘᲡᲐᲛᲔᲑᲘᲗ ᲓᲐᲛᲔᲚᲘ ᲓᲐ ᲛᲘᲜᲐᲛᲔᲑᲘᲗ. ᲛᲐᲡ ᲐᲥᲕᲡ ᲗᲘᲗᲘᲛᲘᲜᲓᲘᲡ ᲒᲐᲕᲚᲘᲗ ᲛᲘᲜ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

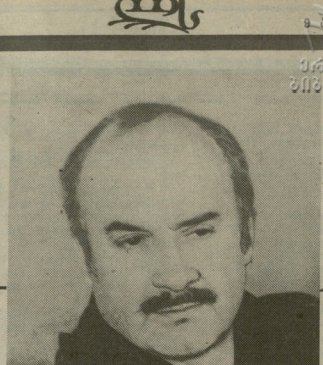

მაღლოსილი

(დასასრული)

არავინ და აღარფერი. ნამდვილი მეორედ-მოსვლა და ცოდვიანთება დატრიალდა. ლუკა კურკა, თავმჯდომარე ტერენტი და მათი მხლებელი ყიეინან გვეცინნენ და პირი ხითაც არ უნდა გვეკნა, ჯერ გვეკრიდნენ. ზოგი ინე დაეროს და დაიბნა, პირდაპირ თავის მდევარს მიაწყდა და ხელში ჩაუვარდა. მე პირადად ლუკიან მტაცა ხელი ხწორედ მაშინ, როცა თავი ხამშვიდობის მეგონა და ენა ბუთიანად მიხრილა, თითქოს ის კაცა ყოფილიყოს, მე კი წრეწუნა თავვე და რაკი ბედნა გაუღიმა და ხელთ მიგდო, აღარ უნდოდა, ერთიბაშად გადავეხსნენ. ჯერ თითებში უნდა ვეთამაშებინე და ჩემი ხაცოდავობით დამტკბარიყო.

გაქცევა და ეშმაკის ალაგას მიმალვა ვერავინ შეხძლო. ყველა, ვოგო თუ ბიჭი, დაგეკერეთ, ერთად შეგვაკერეს, ოქროსფერად ხათობში პალოზე გამომზეული ცხენი აუშვეს, თოკი ახსნეს, ერთიმეორეზე იმ თოკით გადაკვეთეს და თავადაც ოფლში გახვეოლეულები, ცოტა ხარხიმა კი არ მოუწიათ, ჯარს შემოგერტყნენ.

პირველი დაკითხეა ოქვე გაიმართა. ლუკა კურკამ ფეხი ქვაზე შემოდგა, რითაც ზმიეში მოხვედრილი ბაკაკიანი გაიკიმა, წვრილი თხმით მხარიდანვე გადაკიდებული ტყავის ჩანთა მუხლზე დიდი, ბლოკნოტი ამოიღო, ქიმიური უნაკური ენით დაიხვეო, მოიმარჯვა და დაიწყო:

— ვინი ხარ, ბიჭო, შენე?

— ხარიდონინ.

— ხახელი რა გქვია?

— ლადეკო.

— ლადეკო. შენე?

— ხერხალინინ.

— ხახელი რა გქვია?

— შოთიკა.

ახე ხათითაოდ ჩაიწერა, ვინ ვინი ვიყავით და რა გვერქვა. შინ მმოლოდ პარტიელების და ხოფლის ხხვა თავკაცების შვილები გაუშვა. უთხრა, ოქვენ ნადეთ, ბიძიკო, არა ხართ დაშნაშავე, რადგან ამათ, მდიდრებს, კულაკების ნაშიერებს, ჩვენი ხოციალისტური ხაზოგადოების კლასობრივ მტრებს, გაუთრაყვენინარო, ეხენი რომ არა, მშრომელი ხალხის ხისხლში ამოვლებულ წითელ დროშას ძალლის დასაბარბაკად რავა გამოიტანდითო. ეს ოინი ამათი მოგონილია, ამათი კოკი გაწყდა, ჩვენი მეშურ-ალეტური ხელისუფლება გულზე რომ არ ეხატებათ და კოდეკსე მიიღებენ თავის ხაკადრისსო. დანარჩენებს შემოგვიძახა და ახე ერთიმეორეზე თოკით გადაბმული წინ გაგვიყეკა.

გზაში ერთმანეთთან გამოლაპარაკების ნება არ დაგვრთეს. შეშიმდნენ, მშოლმების მიერ გადმოცემული პირობითი ნიშნები არ გვეხმარა და, სადაც ჯერ არხ, ჩვენს ბოროტ განზრახულებათა მხილებას ხელი არ შეშლიდა.

ის დღე შინხაკოცის ხაკინიბში გავათიე ცხენებთან ერთად. არ ვიცოდი. ხად ყუნენ ჩემი ამაკარა დები და ხხვა ბავშვები. დაკითხვაზე ხამჯერ გამიყვანეს, ლუკა კურკა, ტერენტი კაკილაძე და მათი მოყოლები იქ აღარ დამხვედრიან. ჩვენი თავი, ეტყობოდა, ხხვებს, ხაკმეში უფრო გამოცდილებს გადაეფიცა, კლასობრივი ხოცხოზელს გამორენიაოთვის მაღლობაც მიიღეს, თავად კი უკან, ხოფელში აბრუნდნენ, რათა წინადაბმული დანაკადი აღერსრულებინათ.

ვერ მიგვედო ბეერიანად, რახ მეკოთხეობდნენ და ამბეთ ხელ ერთხა და იმავეს, არ ვიცი, არ ვიცის გავიძახდიდ. ეს თურმე ეკეულნზე უარეხი ახუხი იყო, რახაც კი ჩემკენ მოეცდინა.

გამოძმიებლები ბალს ეაიმდნენ და კურკებს ჩემკენ ახიოდნენ. ერთი კურკა თავლშიაც კი მომხვდა, რაზედაც ამათ ბევრი იცინეს. არ ვიცი, რატომ ეძიედდა ორივეს ახე ძალიან. რომ შემომდეადგნენ, დაშეინაგ თვალებში იმოდენა ხიძუალილი და ზიზღი ჩაუდგამოდოთ ხოლმე, აღარ ვიცოდი, ხად დავკარგულიყავი. ეზაერობდი, ნეტავი ახლა მიწ გამხეადეს და თან ჩამიტანონ.მეთქი.

— ანაც ის იცი, ბალლის მძორის დამარხვა ვინ დაგვალა? ვინ გახწავლი, ახე და ახე მოქეცეთ?

— არავიხაკ არ უხწავლებია!

— ახა, შენი ბკუთი მოიფიქრე?

— დიახ!

— ეკაზეე მაგ ეურეხს! თქვ!

— რა ვთქვა?

— ვინ გახწავლა, ახე და ახე მოიქეცეთ?

— არავიხაკ არ უხწავლებია!

— ვერ უეურეს, რანაირად ვეეკლაუნება? ახა, შენ რა ეცოდი, წინ წითელი დროშა რომ უნდა დაგეეკენინთ?!

— ჩვენ კუთხეში ყველა მიეკალეტულს ახე მარხავენ!

— დარიგებულია! თითოსიგრძე ბღარმა ამდენი რა იცის! მერე შენი მარილი ძალლი და მიეკალეტული ერთია, შე მამაძალლო? ვის გაუგია, ძალლი ვინმეს დროშით დაემარხოს!

— ის დროშა არ იყო, ბიძია, ანეკა ბეთის ბალიშიანი იყო,..

— ვინ არის შენი ბიძია, შე... წითლად ხომ შეეღებეთ?

— შეეღებეთ!

— რატომ მერე?

— იმიტომ რომ, იმიტომ რომ...

— ჰო, რატომ? იმიტომ რომ, ნამდვილ დროშას დამგვანებდა! ხწორი ეარ? ამით თქვენ, კლასობრივი მტრის შვილებმა, ხოფლის მშრომელი ხალხის თვალში ხაცინაგ აიგდეთ და ბაამცარეთ ლენინ-ხტალინის პარტიის ძალეკამოსილი წითელი დროშა! რა ეეკეთუნით ამხთვის?

— არ ვიცი...

— ძალიან მშვენიერად იცი, მაგრამ ძალლშვილი ხარ და თავს იკატუნებ! ბძიკო, ეურ ეუურეს შენ? ვინ არის აკ ამბი ბიძია! ის თუ იცი, დროშა რა არის?!

— არა.

— ხამაგიერად, მამაშენმა იცის კარგად, ვინც ეს ხაქმე დაგვალა და ახუხხაც ინახ ეკვანინებთ, შენ კი, ბკელის წინელი, დრო დაგიდგება და აკ მაშინ მოგახრძანებთ!

ინაგე დილას მოვარდა გულგახეთქილი დედა, რომელსაც უბნის ბავშვებმა, მათ შორის ჩვენი ამბავიც, ბაზეიე შეეტეო და ხოფლეში აღარ ახულიყო, ხადაც ჩალის ფახად, ხაკრიდ ეკრკობინო ეიდენენ ჩვენს ხახელ-კარხა და ხარჩო-ხაბადებენ, პირდაპირ შინხახკოპისათვის მიეშურებინა. იქ ბაკრიტ, ქმარი რაკა უეავო, ბეთხეს, ხელწერილი დადებინეს და ხაკუთარი შვილები ინე ჩაბარეს. შინხახკოპში ხამეფაინდ დარჩა და, ალბათ, ახლაც იქაა ლუკა კურკას მიერ მოპოვებული ნივთმტკიცება — ენერგოს წვეზნი წითლად შეღებილი ბალიშიანი და ცელის ტარი, რომელზედაც მისი ერთი მხარე წვრილი ეიკარტაკით იყო დაეფდებული.

მაგრ ეიიკვანეს ამ ამბიდან ხაბი თვის შემდეგ, როცა ხოფლად თუ ქალაქად ხაკოველთაო დაეეჩინი გაჩაღდა. მის მიერ ხახელმწიფოს წინაშე ჩადენილი დანაშაულის ერთ-ერთი მამხილებელი ნივთმტკიცება ანეკა ბეთხეული წითელი ბალიშიანარიე იყო, ჩვენ-ღა ხაუხეფაერად, ბავშვებმა გმირულად დაღუპულ ბოხეერას გვაძს ხაიკო ქვეყნის ეზაზე წინ რომ წაეუმძღვარეო.

მაისი, 1991 წ.

ლიტერატურული საქართველო

ქართველი კაცის იერს, მის ხასიათს, კეთილ ადგილს ცივილიზებულ მხოფლიოსთან მიმართებაში ბევრი ღირსეული პირადენება ქმნილა და ამკვიდრებდა. ახეთი ადამიანები უღელში შემშეული ხარივით მძიმე ეკაკანს ეწეოდნენ და „კალ ემის" ხახელს ხამარადოდ იმკვიდრებდნენ. ახეთი ადამიანების ცხოვრება-მოღვაწეობა ხამშობლოში იწყება და ხამშობლოში მთავრდება. რეზო თამუკაშვილი ნამდვილი პიროვნება გახლდათ. დღეს ათასჯერ და ათითასჯერ გაიზარდა განათლებულია, ინტელექტუალია რიცხვი, მაგრამ ის ნათელი, რეზო თამუკაშვილს რომ ადგა, იშვითია, რადგან ამ ხალხის ხათავე უშუალობისა და ბუნებრივობის წყაროდან მოდის.

ერთი წელი ვავიდა მისი გარდაცვალებიდან. ერთი წლის გადახეხვიდან ბევრი რამ შეიცვალა, ბევრი რამ თავიდან დაფასდა და გადაფასდა, მაგრამ უცვლელი დარჩა „შრომაი და მოვაწეობაი ღირსად ცხოვრებისაი..." ბატონმა რეზომ მიწყალების, სიკეთის ქმნა ცხოვრების მიზნად გაიხადა და ხახელის მოხვეეა არჩია „ყოველსა მოხახვეეელსა".

ხუთ ახალხან, პრესის ფურცლებზე გაიშალა მხკელობა ინტელიგენტისა და ინტელიგენტობის ცნების გარშემო. ზოგიერთ პუბლიკაციაში, იერძნობოდა ცდა არა მარტო ამ ცნების გამრუდებისა და უკუგდებისა, არამედ იმ ადამიანების განკითხვისა, ვინც ქვეყნისათვის ძნელბედობის ეამს ეს ხახელი ღირსეულად ატარა. ბატონი რეზო თხემით ტერფამდე ინტელიგენტი გახლდათ. მის ანრეაში, გამოთქმებსა და მხკელობებში ვერ ხედ შეხვდებოდით ვინმეს დამეირებასა და განკიკებაზ. მის მოღვაწეობას ზნემაღალი ხიკეთის მადლი ეეფო. ამიტომაც დაიტარა მისი ცხეადარი ხრულად ხაკართველოს.

ძნელია აუღელვებლად გაიხსენო მისი ბოლოდროინდელი ხატეღვაწეო გამოხვედენი, ამ გადაცემაში უდიდესი რეზონანხი ინახ გაჩაჩარობა, რომ „ქვეყანაზე შექმნილ პოლიტიკურ ქაოსში ბატონმა რეზომ უარი თქვა შეშვედ პოლიტიკაზე და ყველას ხაკმის ხაკეთებლად მოუწოდა, რადგან მტრის წინააღმდეგ ბრძოლის ერთ-ერთ ეკრედით იარაღად მას კონკრეტული ხაქმე მიანდგა.

რეზო თამუკაშვილი უუტკარეკვით თავდაუზოგავად, ენერგიულად იღწვოდა. მისი პოეტური ფილმების ხეედანარეკ მელოდიაში ეგრძნობოდა გამუდმებული ხწრაფვა დაკარგული პარმონიის აღდგენისაკენ. მან ყოფილია მოვლენებიდან, დღეკანდელობის ქაოსიდან, ზედაპირული ურთიერთობებიდან იმედი და ოცნება გადაარჩინა.

მისი სიტყვის ტკბილხმოვანება გამუდმებით გვახსენებს „ვინი გორისანი ეარო". წინასპარის ღვაწლი, თავგანწირვა და დარბაისლობა მძიმე ტკივრად დაეწეთ მხრეზე მას და მის თაოსან და ახინიც ღირსეულად ატარებდნენ ამ ტკივრს.

ბატონმა რეზომ თავის უპირველეს მიზნად ბედის უკედესობითი ხამშობლიდან გადახვეწილთა ნაკვალეკზე ხიარული და იმ ხაუნკის შერეკა დაისახა, „ჩვენთვის რომ ჭქონდათ ხაკადიერიდ დაუნკებული." მისი უადრეხად დახვეწილი პოეტური ფილმებიდან არა მარტო ჩვენი ერის ინტარითის ბედუკუღმართობით გადახვეწილ ადამიანთა „ქკელ ხაქმეებს" ვეცნობით, არამედ, ამა თუ იმ კადრის უმნიშვნელი დეტალიც კი, მთელ ხამყაროს ეარმოაჩენს. ეს რეზო თამუკაშვილის, როგორც რეჟისორის უდიდესი ღირსება გახლავთ.

აი, ტორავს, ნენსტოებდაბერილი, უადარაყრილი ცხენი. იქვე მუხის ფესვმაგარი ხეა... კარემი — ხავსებით ქართულია... თუმცა ამ სცენის სიტკეკვენი კადმოცემა შეუძლებელია, ეკი ენდა ნახო, ანდა დაგეხაზმოს... როგორც ეხიშვრებოდთ ჩვენს წინაპრებს კეკლუკიის ქედზე მიჯაკეკული ამრანი. ამ უადრეხად შთამბეჭდავ კადრში იმ ადამიანთა ბედი იკითხება, ხამშობლოს ძიებაა და ნატეკრაში რომ იკვნენ გამუდმებით. მათ დასანახად და ეატკივის მიხაგებად ბატონმა რეზომ ზარი დაარიხა. რეზო თამუკაშვილის ხაქმიანობა ხაზოგადოებრივი თუ პირადული, ქართველი ერნის ერთიანულებიან და უდალტობიან იღეაზს ხათავეს.

გვერკი, ბატონი რეზოს ხელი ახლა ხახუფეკეულია და ხაკართველოზე ლოცულობს.

ხანოელი, რომელიც მან თავის ტანკულ ქვეყანას დაუნთო, არასდეს ჩაკრეს.

ლია არრკვაძე

„ლაშარი" № 2

გამოვედა ქართველ მწერალთა მხატვრულ-ლიტერატურული ჟურნალი „ლაშარი" № 2. პოეზიისა და პროზის გამაყოფლებაში ლიტერატურის მოყვარეულ საზეაოლება ეეჩენთ ბეიეანინ ნაია ბელაშვილის, ირაკლი ლომიფორის, ალეკსო დავითიძის მოთხრობებს, როსტომ ჩხეიძის ბოგრაფიულ რომანს — „ბედი პაველ იბერიოოეკანი" (გაგრძელება). აქვე დაბეჭდილია გაბრიელ ჯაბუშანურის გამოუქვეყნებელი ბალადა „ორი ძალღი" და გიორგი გიგაურის ლექსები.

რუბრიკით „ახალი თარგმანები" დასტამბულია დიდი გერმანელი პოეტის რაინერ მარია რილკეს ლირიკა, რომელიც მაღალპროფესიულად თარგმნეს ვახუშტი კოტეტიშვილმა და ჯემალ ჯაჯანელმა. ეკონომიკა გვთხოვაზობს, იგრეთვე, ფრაგმენტებს ტრესეი ემინგრანტული ლიტერატურის თვალსაჩინო წარმომადგენლის ეოდორმერ ნაბოკოვის რომანიდან „სხვა ნაპირები" და ეან-პოლ სარტრის ესეს ეოდოემერ ნაბოკოკუზე.

კრიტიკასა და ლიტერატურისმეცოდნეობის განყოფილება წარმოდგენილია დაეით ბაოლაძის წერილით 20-იან წლებში გამომცეკელ ჯაზეთებზე — „ლაშარი", თიმიტრაუ დოიაშვილის „ სტატიით მეზრან მაკეკარიანის პოეზიაზე — „ალვათეს სიტეკვა" და ლეან ბრეგანის გამოკეკვეკეთ — „სიმრავლე სიერეიის" მისტერფიკაციები".

ფერნალს აქვს რუბრიკები: „ორნატი", „ეუსთეელოლოგია", „ბარგალიტების სალარო", „ეერთი ლექსის ანალიზი", „ეოგორნებთან ფერკილები", სადაც დაბეჭდილია გიორგოლ დისანაძიის, გივი ყობაძიის, თამაზ ნატროშვილის, მარიან ეკდოშვილის, ნინო ნაკეადაშვილის, ეანო ბაზიკაშვილისა და დავით გოგოკეურის საინტერესო წერილები, ესეები, გამოკეკვეკები და მოგონებანი.

გიორგი გამყრელიძე მეუღლესთან ერთად

გიორგი გამყრელიძე

ძველი სიმღერა

მხიბლავს ეს ჭალა, ეს მთა. ეს ველი,
მივსდევ ვენახებს—ზეცის უნაპიროს,
და გულში ძველი სიმღერა მღერის:
„ჰოი, ნაპირნო. არაგვის პირნო“.
თქვენ საჩუქარი მიიღეთ ჩემი:
მსურს სისხლი ჩემი დაფდან დაგფინო.
მკერდნატყვიარი ყვირის ირემი:
„ჰოი, ნაპირნო, არაგვის პირნო“.
იცვალნენ დრონი.. თქვენ კვლავ
ძველი ხართ —
ჭალებო, მთებო შვებით მომზირნო!
დახოცილ ლომთა სისხლით სველი
ხართ,
„ჰოი, ნაპირნო, არაგვის პირნო“.
მსურს, თქვენ ვახების ზედაშეს
ვსვამდე:
მხურვალეს, მზიანს, ჩვენ ქართულ
მირონს,
დიდება შენდა უკუნისამდე —
„ჰოი, ნაპირნო, არაგვის პირნო“.
როცა საღამოს ბინდი აშლილი
დაფარავს ჭალას და ცას საფირონს,
გიმღერებს სევდით ბარათაშვილი
„ჰოი, ნაპირნო, არაგვის პირნო“.

1947

საჩხერის ღამე

შეღამდა უკვე. მთების გრეხილი
ჩამოიბურა თალხი ბინდებით.
ძირს მიწა სუნთქავს მკერდგაღეღილი,
სავსე ღვთის მადლით და გარინდებით.
არ მოსჩანს არსით, ცეცხლის არც
კვამლი
მძინარ დაბაში კრთომა, ცალი;
სიჩუმეს არღვევს ყივილი მამლის
და ზორეული ურმის ჭრიალი.
მაგრამ საცაა ჩაქცეულ ხევებს
გორის თავიდან დახედავს მთვარე
და მოდინახის ციხის ნანგრევებს
ვერცხლის ფერ შუქით აფერადებს.
მაშინ მნათობის შუქმა სრული ჰყოს
ამ არემარის შნო და დიდება;
მაშინ ბულბული იმღერს „სულიკო“-ს
და თვალებს ცრემლი დაეკიდება.
მაშინ ნათელა თოვლის ფერ ჩოხას
სარკმლიდან აწვდის რაინდს
შორეულს, —
ველთა შვენებას ზურმუხტი ნოხავს.
გული ვერ იტევს გრძნობას-მორეულს.
არგვეთის მთაზე დამჯდარი მთვარე
თითქოს გაფრენაა ელის წამიერ...
დიდო აკაკის შშობელო მხარევ,
იყავ მარადის, მრავალჟამიერ!

1953

ყველა სიმღერას მირჩევნია...

ყველა სიმღერას
მირჩევნია ძველი „ხელხვავი“,
„ერთხელ ვიხილე“ და
„გაფრინდი შავო მერცხალო“.
ჰო, გულო ჩემო,
ჩაღვეფილო ვით ნაკვერცხალო!
აანთე ალად
წარსულ დღეთა ფოთოლთა შავი.
ძველ სიმღერებში
ყველასა სჯობს ჩვენი „ხელხვავი“,
„ერთხელ ვიხილე“ და
„გაფრინდი შავო მერცხალო“.
ყველა მდინარეს
შენ ჯობიხარ ფაზისის წყალო,
ყველა ლამაზსა:
თვალეუეუნა ოდიშის ქალო;
ყველა ფრინველსა:
გაფრენილო შავო მერცხალო
და ყველა წამწამს —
შავ წამწამთა გიშერის შავო.
ძველ ტარაბელში
აღარ ჰკვნესდნენ ძველი თარები.
ბესიკის ბაღში
მოურწყველად ვარდი ჭკნებოდა.
ბულბულის ნაცვლად
ვარდის შტოზე ყვავი ჯდებოდა
და იადონებს
გადურაზეს ბალის კარები.
გრილ ტარაბელში
აღარ ჰკვნესდნენ ძველი თარები,
ბესიკის ბაღში
მოურწყველად ვარდი ჭკნებოდა.
შირაზულ ბულბულს
თბილისური ეჯიბრებოდა:
მაგრამ ჩარაზულ
კრაზანებმა ბალის კარები.
ძველს ტარაბელში
აღარ ჰკვნესდნენ ძველი თარები;
ბესიკის ბაღში
მოურწყველად ვარდი ჭკნებოდა.
როს თარის სიმებს
ააკვნესებს მწველი მიზრაფი.
ნდომას აუწლის
სარჩკავად ლამაზ ქალწულებს.
და უმღერიან
საათნოვა და მირზა შაფი —
ბესიკის ნაცვლად;
ყორნის ბოლოს გადახატულებს
და მტკვარი ტალღებს
ერეკება ოძისფერი ქაფით
კვნესით ჩაუვლის
მოხუც მეტეხს და ნარიყალას. —
მთაწმინდის არეს
თავს ადგია მთვარე ნამგალა;
ორთაჭალაში
ქეიფია ზურნით და დაფით —
და ტკბილი ყრმობის
სურათები ჰკრეფია სწრაფი,
ნისლი დაჰფარავს
მოხუც მეტეხს და ნარიყალას.

1938

გიორგი გამყრელიძე (1903-1975) ქართული ეთნოგრაფიული პოეზიის თვალსაჩინო წარმომადგენელია. მისი პირველი ლექსების წიგნი „დილა-სმული ხელები“ ეროვნულ ზოდელის ფასკვლინოვით თბილისში ჯერ კიდევ 1922 წელს გამოქვეყნდა. რომელიც ციხეფრაყნწელია პოეტური ორიგინის ხიბლოვანი იერ ალბეკლილი. ეთნოგრაფიული ცხოვრების პერიოდში (1922-1975 წ.წ.) გ. გამყრელიძემ გამოსცა თავის მხატვრულ ქმნილებათა რამდენიმე კრებული („ლურჯი მონოლი“. პარიზი. 1932; „ბეგანი რთველი“. ნიუ-ტორკი და ნილე. 1960 წ; „ლექსები. მოთხრობები“. ვაშინგტონი. 1963).

გთავაზობთ გიორგი გამყრელიძის რამდენიმე ლექსს.

გურამ შარაძე

ოცნება რთველზე

ამ მთის გადაღმა ფაროო ველია
და ოაოცნებო გადასახედი.
მჯერა: იქ ახლა შუა რთველია
და უსათუოდ მეც მიმელიან:
ზერები სვირის და ზერები კახეთის.
ავყვები ამ მთის ბილიკს ქვებიანს;
ჩავალ, ავავსებ ლალით კალათებს;
სოფლის ბიჭები იქ დამხვდებიან,
ვნახავ გოგონებს წაბლა თმებიანს
და გულში შუქი შემოანათებს.
და სამკაული ვაზს რომ ჰკიდია:
იაგუნდი და ქარვა ქებული.
სოფლია მარნისკენ ერთად მიდიან
და საწნახელიც ღრმა და დიდია —
ხარი ვეშაპი, პირდაღებული.
მზე ჩადის... და ცას შეფერავს ინით.
დევებთან სჩანან ჩალის ზვინები.
ქვევრებში ტკბილი ამბობდა ენით
და დიონისის გაჩაღდა ლხინი
მზისა და მაჭის დაკორწინების.
ნელნელ ჰფარავს უკუნი არეს
ფრთებგაფოფფხილი შავი არწივი;
მაყრების მღერა აღვიძებს შარებს
და ცაზე მოსჩანს ახალი მთვარე
ქარვისფერ ღვინით სავსე ყანწივით.

1955

თამარის დროშა

ვუძღვნი ალბ სალიას და „ბედ- ჭარ-თლისა“-ს თანამრონლებს.

განგაში და ზათქი იყო
მინდვრებზე და მთებზე
და დროშები ფრიალებდნენ
მედგარ ქარის ფრთებზე.
მზესა, ცხენთა ნატეფფალით
წარმთელდა შუქი,
ყურთა სმენა დახშულიყო
დაფდაფით და ბუკით.
ერთობ ლაშქრით ავსილიყო
მინდორი და ჭალა;
თურქებსა და სარკინოზებს
სხეპდნენ როგორც ჩალას.
მაგრამ ახლა აღარ ჰკვეთდა
ზეცას ელვა ხრმლების;
გორი იდგა, დახოცილი
საქართველოს მტრების.
დაელეწათ, შეემუსრათ
შუბებით და ხრმლებით,
გაქცეოდათ ნუქრადინი
ორიოდე მხლებლით.
ვინ დასთვლიდა ნაალფარს
წითელსა და ფლურსა?
გახრილ თურქთა იათაგანს,
ტაიეს არაბულსა?
არვის სურდა საპურჭელი
სპილენძის და რვალის,
რიყე ეწყო მარგალიტის
და გთლილი თვალის.
ჯარი იდგა საალღმოთ,
რიცხვით ჰგავდა ბზესა;
თვითონ თამარა მოელოდნენ,
ამომავალ მზესა.
გამობრძანდა თამარ მეფე,
ირგვლივ შუქთა მფენი,
აფხაზურად მოკაზმული,
ქართულ ლურჯა ცხენით.
თან მოსდევდა სიამაყე
ჩვენი ძველის ძველი,
ჭყონდიდელი, ძხარგრძელები
და თვით რუსთაველი.
ვაშათი და ალტაცებით
იგრიალა ჯარმა,
გამარჯვება მოელოცა
ამირსპასალარმა.
და ნადავლი უდიდესი
რომ ეპირა ხელში:
ხალიფების მწვანე დროშა
მის წინ დასცა მტკვერში.
მეფემ ლაშქარს გადახედა,
გადასახა ჯვარი.
თამარის მზეს იფიცავდა
საქართველოს ჯარი.
და ამაყად ფრიალებდა
იმ ჟამს და იმ დროსა
ტრაპიზონიდან ყაზნინამდე
თამარ მეფის დროშა.

1947

პაოლო იაშვილის ხსოვნას

შენ მოგეწყინა
შექსაირი და ყვითელი დანტე,
მაგრამ რუსთველს
გწვავდა ცეცხლი და ხეაშიადი.
ფარშავანგებით
შემორკალე მუქი წყვდიადი,
ახალ შაირს
ჩირაღდანი როცა აანთე.
ულალის შალი,
ყელსაბვევი და ხელთათმანი
გხილავდა მეტად.
(ხეტიალში გაცვითე ბევრი).
მაგრამ გიყვარდა
უფრო მეტად კალო და კევრი
და ზემოური
ეტყუარი სწორი ბათმანი.
იყავ შუქოა
პოეზიის კაშკაშა ცაზე,
შეტრფოდი კნუტებს
და რქა ალმას ღვინია ხარებს.
ლექსები, ღვინო
და მწვადები აღარ გახარებს. —
წახვედი ასე
შხამიან და წამებულთ გზაზე.
მაგრამ შენ სახელს
დაიფენენ დაფნას და იას
და ვინც ახსენებს
პოეტების სახელებს მზიანს:
გრიგოლს, ტიციანს,
გალაკტიონს და ვალერიანს.
ის შენ სახელსაც
პირველთ შორის მოიხსენიებს.

1946

ავიღებ კალამს...

ავიღებ კალამს... მელნად ხდება მუქი
ნაღველი.
თვალ წინ გადიელის სურათები
ნაირნაირი.
ეწყობა ლექსი, იმარცვლება ისევ
შაირი —
ძველ მოგონების და ოცნების
გამომსახველი.
ახლა სადა ხარ, რომელ მხარეს, საით
წახველი?
შენ რომ იყავი იდუმალი და
სხვანაირი!
თითქოს ხმა მესმის ტაშისცემის,
ლხინის, დაირის,
შენ კი არ ჩანხარ. აღარა ვარ შენი
მნახველი.
მჯერა: ამ ლექსებს იქნება დიდხანს
შერჩეს მკითხველი,
მჯერა ეს გულიც გადაურჩეს იქნებ
ობლობას.
მაგრამ ჩემ სევდას, სიმარტოვეს,
უსამშობლობას
განა ჰყავს ქვეყნად მეგობარი და
გამკითხველი?
ვით ძველი ციხე ძველ დიდებას
და ძველ ქონებას,
მეც თან მივტირი ყრმობის ზღაპარს
და მოგონებას.

1927

ეროვნული ბიბლიოთეკა

რელიგია და ცოდნა ანუ რელიგია და ახალგაზრდა

რწმენა ადამიანმა ცოდნასა და ახალგაზრდას. თავის მხრივ. ცოდნა და ახალგაზრდა მოითხოვს გარკვეულ რწმენას.

რწმენის ობიექტის არავინ უარყოფს და პირველითაც, ობიექტობა ბევრს ნაკლოვანებულად მიანნია რწმენის გარეშე. ადამიანი მარილია ვერ იარსებებდა რწმენის უკანონად. რწმენას ქონა აუცილებელია პიროვნების ბოლოდროინდელ ფასეულობათა განთავსებისათვის.

გარკვეული რწმენა უნდა ჰქონდეს მაუწყა, რომ შეიძლები უკარგეს, ოღონდ უკეთესად; გარკვეული რწმენა უნდა ჰქონდეს მოსწავლეს, რათა ასწავლოს, ხელი ცოდნა მიიღოს, ხელდებულ, რათა უმაღლეს ცოდნას დაეუფლოს. ახალგაზრდა, რათა ჩაწვდეს მეცნიერების ხალოვნებას. გარკვეული რწმენა უნდა ჰქონდეს ხელმძღვანელს საქმისათვის, მეცნიერს მეცნიერებისათვის, მწერალს, შემოქმედ მწერლობისა და შემოქმედებისათვის. რწმენა უნდა ახასიათებდეს მასწავლებელს ბავშვებისადმი, რომ ღირსეულად აზროვნონ. ეს უეჭველია და ნათელი.

პრობლემურია რელიგიური რწმენის საკითხი. ბევრი ვერ ერკვევი ამ რიგად ვითარებაში, რასაც ჩვენი ეპოქა ჰქვია. ერთი მხრივ მერე და მეორე მხრივ ცოდნის, თეორიის, ფანატიზმის ირანაზული აზროვნება, ცხოვრების დონის ამაღლება. ამასთან პიროვნების, ადამიანის განვითარება, მისი მაღალი დონე. ხოლო, მესამე მხრივ, პარალელურად რელიგიური რწმენის აღორძინებაც. რელიგიური რწმენის სიცოცხლისუნარიანობა და მისი ჯეტური ოდენ. აღნაშნულ ვითარებაში მარიგებული გარკვევა კი აუცილებელია.

ზოგს ჯგონია, რომ რელიგიური რწმენა ხელს უშლის ადამიანის თვითგამოხატვას, მის ბიჯი ცოდნის დაგროვებას, მის წარმატებებს მეცნიერებასა და ტექნიკაში, მის მოძიებასა სოციალურ ასპარეზზე.

სინამდვილეში კი, სწორედ ადამიანს თვითგამოხატვისთვის სჭირდება რელიგიური რწმენა, რომელიც ყველაზე მაღალი ფორმა რწმენების შორის. უფრო მეტიც, რელიგიური რწმენის გარეშე პიროვნება ვერასოდეს გამოავლენს სრულად თავის ბრსს, თავის ბუნებას. რელიგიური რწმენა ადამიანს ეხმარება ხასიათის, სიმართლის, შეგნიერების დადგენაში, იმაში, რომ ხალეიერს, სიმართლეს, შეგნიერებას, შემოქმედებას პიროვნებამ გაამარკვევინოს უწინარეს ყოვლისა თავის პიროვნებაში, თავის შე-ში და მხოლოდ ამის მერმე გარკვეულ სიცოცხლეზე.

ამრიგად, რელიგიური რწმენა არ უნდა დაეუპირისპირო მეცნიერებას და ტექნიკას, მის უმეტეს მერ და მეგა. აღნაშნულნი დაპირისპირება ხელს უშლის უწინარესად ადამიანური შემეცნების განვითარებას და ხაკუთრივ მერ და მეგა წინსვლასაც, მაგ მდინარეებს ისე, როგორც ეს პუშანინ ადამიანებს სურთ. თუ დღეს მერ და მეგა ახასიათები დადებითად ერთად უარყოფილი მოეჩენებიც, ეს სწორედ ამის შედეგია, რომ მას რელიგიური რწმენის ეპირისპირებენ. რელიგიური რწმენა პირიქით დაეხმარება მერ და მეგა მართებულ განვითარებას ბუნებასტან ურთიერთობაში. ამასთან, რელიგიური რწმენა აუცილებელია ეშმარიტი ადამიანური ორიენტაციისა.

ადამიანი და მორალი

მორალი ადამიანმა, ადამიანებმა შექმნენ. ანუ, რომ მორალი სოციუმის ნაყოფია. მორალი ანუ მორალური ხასიათი ადამიანს სხვრდებოდა მისი ეშმარიტი არსის უფრო სრულად გამოვლენისათვის — მორალი მოითხოვდა ადამიანს და ადამიანი — მორალს. განსაკუთრებით ურთიერთობისა საკითხებდენ მორალურ ხასიათს. ეს იმიტომ, რომ ზნეობა ადამიანთა ეიოთის უცილობელ მოვლენად იქცა. მორალს დაეზარა ადამიანების სოციალური პრობლემებში და ბოლოს ადამიანი, ბოლოდროინდელ ეპოქაში, ბოლოდროინდელ ეპოქაში ეფლეფრაზა მოეკლა ადამიანი, ამაში ერთიერთი უცარველესი როლი და ბრძოლელობა მიეკუთვნება სწორედ მორალს.

მორალი დაეზარა ადამიანს წარმოიჩინა თავისში ადამიანური, ეკმოოვლენებნა თავისი ნამდვილი ბუნება და ამბოგდა განვითარებულიო.

ბაგრამ მორალმა ამავე დროს ვამბაჯა ერთიანეთისგან ადამიანის სოციალური და ბიოლოგიური მოქმედები და ბიოლოგიური უზნეობად მიიჩნია. ეს ნეგატიური ელემენტი იყო, რადგან ადამიანში ყოველთვის ფარჩეს ბიოლოგიური და, ამდენად, ბიოლოგიურის ნიველირება მის ცოცხალ, ბუნებრივ არსებას დაანიშნებს.

ბიოლოგიურ მეორე პლანში გადატანაში, ბიოლოგიური მოქმედი რომ სოციალურ ელფერში მოექცა და სოციალური წარმოება გარდაქმნა, ამაში ერთიერთი უცარველესი როლი და ბრძოლელობა მიეკუთვნება სწორედ მორალს.

მორალი დაეზარა ადამიანს წარმოიჩინა თავისში ადამიანური, ეკმოოვლენებნა თავისი ნამდვილი ბუნება და ამბოგდა განვითარებულიო.

ბაგრამ მორალმა ამავე დროს ვამბაჯა ერთიანეთისგან ადამიანის სოციალური და ბიოლოგიური მოქმედები და ბიოლოგიური უზნეობად მიიჩნია. ეს ნეგატიური ელემენტი იყო, რადგან ადამიანში ყოველთვის ფარჩეს ბიოლოგიური და, ამდენად, ბიოლოგიურის ნიველირება მის ცოცხალ, ბუნებრივ არსებას დაანიშნებს.

ადამიანი

ფილოსოფია ადამიანმა შექმნა. ეშმარად ფილოსოფიას უფრეფენ როგორც თვითმეშნაწს, როგორც ფილოსოფიას ფილოსოფიისადმი ეს ეარეველ ფილოსოფიისადმი. ეს ეარეველ ურთიერთობაში, პირველად კონკრეტებთა, მერე კი, ზოგება მოვლენის არსის გამოვლენა, საკაშნი ღრმად ჩაწვდომა, მოვლენის არსების ამოცნობა, ეზა ეზსებეს რაციონალურ შემეცნებას. ეს კი პირობაა უფრო ღრმე, კაეშნრების და ურთიერთობებისა.

ზოგან ეზსარიდეთ შემეცნება რაციონალური შემეცნებით უფრო ბეკოდეზეს, მეკოდეზეს, ზოგან კი ეზსარიდეთ შემეცნება არ მარილდება და რაციონალური შემეცნება ცალის ურთიერთობებს. ამთ კაეშრებსა და ურთიერთობებში ზოგი ცალილებები, გარკვეულად მნიშვნელოვანი გადაადგილებებიც. ეს კი, შესაძლებლობას იძლევა

შემოქმედებითი ჩანაწერები

ზურაბ გაგნიძე

პროვინცია შემოქმედებაში ანუ შემოქმედება პიროვნებაში

შემოქმედება წარმოუდგენელია პიროვნების გარეშე. პიროვნება ქმნის შემოქმედებას, პიროვნება უნდა იყოს შემოქმედი. ხოლო, შემოქმედება პიროვნებაში აკელეს შემოქმედებითობას, პიროვნება კი, შემოქმედებაში ჩაეს თავის შემოქმედებითობა ბუნებაზე.

ანე რიგ, კეშმარიტი პიროვნება უნდა ვითარებოდეს ნამდვილ შემოქმედებაში, ხოლო კეშმარიტი შემოქმედება კი იქმნებოდეს ნამდვილ შემოქმედ პიროვნებაში.

შემოქმედების ნაყოფი ანე უკვე შექმნილი შემოქმედების ნაწარმოები შემოქმედ პიროვნებისაგან გასაგებია და უკვე სხვა პიროვნებებთან ურთიერთობებში შედის, მათს შემეცნებაში შედის, მათს ცხოვრებაში იჭრება, მათსა. ეე ვანვითარებაში გარკვეულ როლს თამაშობს. — ხოლო შემოქმედების პროცესი ანე შემოქმედების ნაწარმოების ქმნის პერიოდი — შემოქმედებითი მოქმედება კი მთლიანად შემოქმედ პიროვნებას ეკუთვნის. აღნაშნულ შემოქმედებითი პროცესში ქმნის შემოქმედ და აღნაშნულ შემოქმედებით მოქმედნი ყალიბდება ეგი შემოქმედად ანე შემქმნელ-შემოქმედად. — ხოლო ვანაკეთნის შემოხვევაში უკვე შექმნილ შემოქმედებით ნაწარმოებს სხვა პიროვნებები ეცნობიან, იმეცნებენ და აღიკვამენ შემოქმედებითად. ამ დროს მათ შესაძლებლობა აქვთ შემოქმედ პიროვნების შემოქმედ-თანაშემოქმედნი გახდნენ. მაგრამ სწორედ ამავე დროს პიროვნებას საშუალება აქვს უკვე სხვა ნაწარმოებს ქმნიდეს და კვლავ შემოქმედებითობდეს. ამასთან, იგი მაინც განიცდის იმას, თუ როგორ აღიქვამენ, როგორ იღებენ მის ნაწილ შემოქმედებით ნაყოფს. თუმცა გადაწყვეტა მაინც ამ მიმღინარე შემოქმედებითი პროცესია, ოღონდაც, ნაწილ აღქმის მონეტაც გარკვეულ ანდენს ანდენს შემოქმედის პროცესებზე და პოზიციის განვითარებაში.

ეე და შენ

მე ინდივიდი, შენ კი რაიმე ის, რითაც ეს პიროვნება საკუთარ მეს გამოავლენს, ეკეშმარიტ არსს გამოაშკელავენს და თვითგამოხატვას განაპირობებენ. — ამრიგად, შენ არის ფილოსოფიაც ანუ ბელოვნებაც ანუ ბელოვნებაც ანუ ბელოვნებ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

„ბამობრწყინება ქართული გენის“

ლებლობანი შეეხებიან მის მიერ ხაზოგადოებაში შესრულებულ როლს, მაშინ ასეთი პიროვნება, ბედნიერია და კმაყოფილი. ხოლო, როდესაც, პიროვნების უნარი არ შეეხებიმბები ამ როლს, მაშინ იგი არაა ბედნიერი. აქ, ორი მომენტი შეიძლება წარმოჩინდეს. როცა ადამიანის უნარ-შესაძლებლობები ჩაბარჩება მის როლს, ვერ წვდება და მაინც იძულებულია, შესრულოს ეს როლი პიროვნება ვანიდან, ცდილობს, მაგრამ მაინც შინაგანად იტანჯება. ხოლო, როს პიროვნების შესაძლებლობები და უნარი აღემატება მისთვის მოკუთვნებულ როლს პიროვნება ასევე ვანიდან ფი ი იტანჯება. ორივე შემთხვევაში ადამიანი ტრაგიკულია. ოღონდაც, მეორე შემთხვევაში მისი ტრაგიკულობა უფრო მეტად ტრაგიკულია, რადგან პიროვნება უფრო დიდი როლისათვის არის მოწოდებული. მას უფრო მეტი მასშტაბები ესაჭიროება, მის ენერგია და შესაძლებლობებს უფრო დიდი ჰორიზონტი ფრთების გაშლა.

თუ პიროვნების უნარ-შესაძლებლობები ემთხვევა, შეეხებიმეტა მის მა როლებს, მაშინ ფ ი სწორედ მაშინ ძალუძს ადამიანს თავისი ეგზისტენციალური არსის გამოვლენა.

ამდენად, პიროვნება მარადიკ როლებში ვლინდება. უფრო მეტიც. ყოველი პიროვნება სწორედ როლებში და როლებს საშუალებით ყალიბდება და ვითარდება.

პიროვნების გამოვლენა როლებში ხაზოგადოებრივ ასპარეზზე წაადგას აქტიორის მიერ როლების შესრულებას თეატრში, სხვადასხვა სპექტაკლებში. ამ აზრით, თითქოს ხაზოგადოებაც გარკვეული თეატრია, ხოლო პიროვნებები კი ცხოვრების აქტიორები. ოღონდაც, არსებობს განსხვავებებიც მათ შორის. თეატრში მსაზიარეებისორი არჩევს და იგი აკეთებენ მას ამა თუ იმ როლს. შემდეგ, არსებობს რეპეტიციები, სადაც რეჟისორი აქტიორს თავის პოზიციასაც უზიარებ. ბავს. სპექტაკლი დამთავრდება და მოამავალი სპექტაკლში აქტიორი ისევ იმ როლს თამაშობს ხელახლა. სხვა სპექტაკლში კი სხვა როლს ისევ ხელახლა, რა. ამდენჯერმე. ცხოვრების სპექტაკლში კი მხოლოდ ერთხელ შედგება, მხოლოდ ერთ როლს ილებ და ყოველგვარი რეჟისორისა და რეპეტიციების გარეშე პირდაპირ იწყებ თამაშს. თანაც გამეორება, ხელახლა თამაში გამორიცხულია. თუ როლს ვამოცდა მოიწადინე დიდი ბრძოლა და ძალისხმევა ფ ა-ბერთები. ამასთან როლს რეჟისორი კი არ ეკრიტვეს, არამედ თავად ცხოვრება. აი სიროთელე, მარადკაც რომ დიდი სირთულეა. რეჟისორსა ნინასწარ ზოგად შტრიხებში მაინც იცის დაეთხვევა თუ არა მისი აქტიორის შესაძლებლობები და უნარი როლს, ხოლო პიროვნებამ კი ეს არ იცის, ყოველ შემთხვევაში თავიდან. ეს საკითხი ბერძეკ ძნელი და რთული შესაბეგსებელია. შინაგანად გრძნობს, მაგრამ გამოვმჭა და გამოხატვა არაა ადვილი.

არსიდან არსამდე

პიროვნებას ყოველთვის გაანჩია სურვილი და მიდრეკილება ამბის, რომ გამოავლინოს მოვლენის არსი, შეიცნოს და გაიცნობიეროს არსება.

პიროვნება ხშირად ფიქრობს არსზე და ხშირადვე ებადება კითხვა: რისთვის ანტტრესებს მას არსი? არსი მოვლენისათვის თუ არსი არსისათვის?

ემპირიული შემეცნების დონეზე ისე ჩანს თითქოს ადამიანს არსი მოვლენებისათვის უფრო ეხებება ვულნ. ცდილობს ჩაჭედეს არსს ამოსათვის, რომ მოვლენა გაუგიოთ და მოვლენის შესაძლებლობები თავისდა ინტერესების მიხედვით გამოიყენოს. ბევრი ასეც იქცევა.

მაგრამ მოვლენა ხომ არსის გამოვლენაა და არსის გარეშე იგი მაინც შეუცნობელი გახდება, ამიტომაც რაციონალური შემეცნების დონეზე აყვეთა, რომ პიროვნებას არსი სწორედ რომ არსისათვის ესაჭიროს სუფლა და გონებას. უფრო მეტიც, ალბაჭრდება, რომ ადამიანს გულსაც, მის ემოციებსაც არსი არსისთვის უნდათ, არსის წვდომა არსისათვის ავსებს მათ გულებს დიდი შემოქმედებითი სულისკვეთებით და მათსავე ემოციებს კი, დიდი ბუმანური, სიყეთით აღსავსე ზრახვებთა და სურვილებით.

მაშ, არსი არსისათვის!

აქედან პიროვნების შემოქმედებითი გზა არსიდან არსამდე ვითარდება და არსიდან არსამდე ჩკვიდრება შემოქმედებით ადამდერეებში.

მაშ, არსიდან არსამდე — ესაა პიროვნების ბეშმარიტ შემოქმედებითი გზა!

თვითგაგოსაბჭა

შემოქმედება მაშინაა შემოქმედებითი და მაშინ გვაქვს ბეშმარიტ შემოქმედებასთან საქმე. როდესაც შემოქმედი თავად შემოქმედებითაა დაინტერესებული და შემოქმედებითი ცხოვრებით ცხოვრობს, როცა შემოქმედს შემოქმედების გარეშე არსებობაც კი, როგორც ფიზიკური, ისე სულიერი, არ შეუძლია.

შემოქმედება მაშინაა ბეშმარიტად შემოქმედებითი, როდესაც იგი სიღრმისეულია, შინაგანია, როცა პიროვნება, შემოქმედი მოვლენის არსში იძირება და მოვლენის არსების გამოვლენაში თავის თავსაც და სხვებსაც ეხმარება.

შემოქმედება მაშინაა ბეშმარიტი, როდესაც იგი ქმნის ნამდვილ ქმედით პიროვნებას და პირიკეთ, პიროვნება მაშინაა შემოქმედი, როცა ის ბეშმარიტ შემოქმედებას წარმოშობს.

აქედან შემოქმედება მაინც არაა თვითმიზანი, ის პიროვნებას, ადამიანს ეხმაურება, ეხმარება და მის თვითგამოხატვას ანამდვილებს, უფრო ზუსტად, შემოქმედება ეხმარება პიროვნებას თვითგამოხატვაში.

თვითგამოხატვის გარეშე კი პიროვნება ვერ ჩაითვლება ბეშმარტ პიროვნებად, რადგან მას შეუშეცნებელი და გამოუვლენელი დარჩება თავისი ნამდვილი არსი.

პიროვნება სხვა პიროვნებებთან კონტაქტს თვითგამოხატვით ამყარებს, ადამიანი თვითგამოხატვით შედის ურთიერთობებში. რამდენადაც ბეშმარიტია თვითგამოხატვა და შემოქმედებითი, იმდენად კომუნიკაბელურია იგი. თუმცაღა, არცთუ თვითგამოხატვა და შემოქმედება უნდა იყოს თვითმიზანი, რადგანაც ისინიც ადამიანს, მის განვითარებას ემსახურებიან.

შენარჩუნება ანუ შენარჩუნების ფილოსოფია

შენარჩუნება აუცილებელია პიროვნებას თვითდამკვიდრების საქმეში. მართალია, ადამიანმა ჯერ უნდა მოიპოვოს მოსაპოვებელი, მაგრამ მოპოვება შენარჩუნებას მოითხოვს, რადგანაც თავად შენარჩუნებაში აშფოთსან ერთად მოძალალიც იგულისხმება.

შენარჩუნება სრულიადაც არ ნიშნავს ინერტულობას. პირიქით, ბეშმარიტი შენარჩუნება აქტიური, მოქმედი, უფრო მეტიც, შემოქმედებითი უნდა იყოს.

ამდენად შენარჩუნება სრულიადაც არ ნიშნავს შეჩერებას, გაჩერებას. შენარჩუნება გარკვეული ეტაპია მოპოვებიდან შენებამდე. დამოუკიდებლობიდან დამკვიდრებამდე. ის ძალებს მოკრებებასა და განმტკიცებას ნიშნავს. ყოველივე ეს კი აქტიური ქმედების გარეშე, მართლაც შეუძლებელია.

შენარჩუნება თუ მაღალი დონისაა, მაშინ პიროვნების აწმყოც ბედნიერი იქნება. შენარჩუნება თუ ბეშმარტია, მაშინ ადამიანის მომავალიც ასევე ბედნიერი იქნება.

მოპოვებას, დამოუკიდებლობას ყოველთვის მოსდევს თან შენარჩუნება მომავლისათვის, შენება — შემოქმედებისათვის.

შენება-შემოქმედება დამოუკიდებლობასთან ერთად, ამდენად, შენარჩუნებასაც საჭიროებს და მოითხოვს.

შენარჩუნება ეხმარება პიროვნებას არსის შეცნობაში, არსების გამოვლენაში, თვითგამოხატვაში.

შენარჩუნება მარადსაც დიდი ფილოსოფიაა. შენარჩუნების დროს საშუალება გეძლევა უკეთ გიგრაკვე მოვლენებში, უფრო ღრმად ჩაწვდე საგნებს.

შენების არსი და ხასიათი

შენებისათვის აუცილებელია დამოუკიდებლობის მოპოვება, დამოუკიდებლობა ასევე, შენებისათვის აუცილებელია შენარჩუნება, გაძლიერება, დამოუკიდებლობის შენარჩუნება-განმტკიცება. მაგრამ, შენებისათვის ყველაზე მთავარი მაინც თავად შენების არსია და ხასიათის გარკვევა.

როგორია შენების არსი, როგორია შენების ხასიათი? ეი კითხვები, რომლებიც ოგადმწყვეტია შენების არსებობასთან და მისივე შეცნობასთანაც.

კი, მოვიაოვეთ, დავუშვათ, დამოუკიდებლობა; კი, შეეინარჩუნეთ იგი, მაგრამ საქმე ისაა თუ როგორი ხასიათის, რა გორი არსის მქონე შენებას ვიწყებთ ამის შემდეგ, ანდა, რა გორი ხასიათისა და არსის შენება გამოგვივა.

შემოქმედება და ფილოსოფია

ფილოსოფია ძველ საბერძნეთში სიბრძნის სიყვარულად იყო მიჩნეული, ფილოსოფოსი კი სიბრძნის მოყვარულად. მათი აზრით სიბრძნის წვდომა მხოლოდ ღმერთს შეეძლო და მხოლოდ ღმერთი შეიძლებოდა ყოფილიყო ბრძენი. თავად სიბრძნეში კი მთელი სამყაროს კანონზომიერებათა შემეცნებას ხედავდნენ. სოკრატემ კი ადამიანისაკენ მოაბრუნა და ფილოსოფიის ამოცანად და მიზნად ადამიანი და მისი შემეცნება გამოაცხადა. მრავალმა წუალმა ჩაიარა მას შემდეგ, ფილოსოფია ხან ნეოპლატონიზმად იყო, ხან ონტოლოგია, ხან ორივე ერთად, ხანაც მეცნიერებათა და ცოდნათა მეთოდოლოგია. მერე კარტეზიუსმა კვლავ გაახსენა ფილოსოფოს პირველი ადამიანი. ეგზისტენციალიზმმა ყველაფრის ძებნა თავად ყოფიერებაში იწყო და ყოფიერება შერაცხა, ფილოსოფიად. ზოგისთვის კი ფილოსოფია შემოქმედება იყო. — მაგრამ ვანა შეიძლება ფილოსოფიაც და შემოქმედებაც სიკეთის, სიმართლის, მშვენიერების გარეშე. ამდენად, ფილოსოფია თავად უნდა იყოს სიკეთე, სიმართლე და მშვენიერება.

1987 წლის იანვარი.

„ყოველივე, რაც ვიცი ადამიანთა მორალისა და პასუხისმგებლობის შესახებ, — მე ვიცი ფეხბურთის წყალობით“ — გამოჩენილი ფრანგ ფეხბურთელ, ნიგელას პრემიის ლაურეატს ალბერ კამიუს ეკუთვნის ეს სიტყვები.

საკართველოში ალბერ კამიუს შემოქმედებას უამრავი თაყვანისმცემელი ჰყავს, მაგრამ ბევრმა არ იცის, რომ სახელგანგქმული მწერალი ახალგაზრდობაში ალეერის საფეხბურთო კლუბის „ორანის“ მეკარე გახდილი.

ფეხბურთის ზეგავლენაზე ბევრი თქვეულა და დაწერილა, უფრო ხულიე კია ამის მტკიცება, რომ საფეხბურთო პაექრობა მიღლინობით ადამიანისათვის უბრალო სპორტული შეჯიბრი არ არის.

და თუ რა არის ფეხბურთი ქართველი კაცისათვის, ამის ხაუკეთესო ილუსტრაციაა გასულდა ევროპის თასების მფლობელთა თასის მოპოვების შემდეგ სტეკეოლად გამართული ეროვნული ნაკრების ბრანდიოზული სახალხო დღესასწაული.

ჩვენს ცხოვრებაში ხდებოდა და ხდება ქართველი ერისთვის უფრო მნიშვნელოვანი მოვლენები, ვიდრე სპორტულ ასპარეზზე მოპოვებული გამარჯვებაა.

ისიც ფაქტია, არც ერთ ისტორიულ მოვლენას ასეთი რეზონანსი არ გამოუწვევია ერის ცხოვრებაში. არ არის ეს შემთხვევითი, რადგან ქართული ფეხბურთი ეროვნული თვითშეგნების მედროშედ გეეელინებოდა მრავალწლიანი მონობით შეურაცხყოფილ საქართველოში.

საყოველთაო სიხარულისა და აღტაცების მიზეზი მშვენივრად ამოიღეს პოეტმა ნოდარ გურეშიძემ: „დიფსელდორფში ნახა ევროპამ გამობრწყინება ქართული გენის“...

არც ისაა მოულოდნელი, რომ გულშემატკივარი პოეტის მიერ საფეხბურთოს თემაზე დაწერა პატრიოტული სულის ლექსი „დუსელდორფი, 1981 წლის 13 მაისი“.

„ვიცით, თუ ბედმა რა გზით
გვატარა,
ვინა ვართ, ან ვინ ვიყავით
გუშინ...
და გვაქვს მამული ისე
პატარა,
რომ ყველა ქართველს ტტევი
გულში“.

საოცრად ტევადი და მრავლისმეტყველი ქართული სიტყვაა — გულშემატკივარი...

სრულიად საქართველოს შესტკივა გული ეროვნულ ფეხბურთზე და ყველა ქართველი ფეხბურთელის გულშია მამული ხატი. სწორედ ამიტომ მოგვეკლინა ქართული ფეხბურთი დამოუკიდებლობისათვის მებრძოლი საქართველოს მეკალენდრედ.

ქართული ფეხბურთის ისტორიული მხია მწვარნელია, არბიტრთა, ფეხბურთელთა მაღალ პასუხისმგებლობას, პროფესიონალიზმს, ეროვნულ ჩემპიონატში მონაწილე გუნდების გულშემატკივართა ობიექტურ და აქტიურ მხრდაჭერას მოითხოვს.

უნდა შევაქოთ პირად ამბიციებზე, გუნდურ ინტერესებზე და კუთხურ პატრიოტიზმზე მაღლა ეროვნული იდეალების დაყენება.

მხოლოდ და მხოლოდ საერთო ძალით მიიღწევა ქართული ფეხბურთის (და არაბრალო მხი) ბეშმარიტი აღორძინება.

საქართველოს ფეხბურთის ფედერაციის პრეზიდიუმმა, მიიღო საერთაშორისო სტანდარტების შესატყვისი გადაწყვეტილება ეროვნული ჩემპიონატის საშემოდგომო-საგაზაფხულო ფორუმით ბაკურიანსა.

16 მარტიდან ივნისის ბოლომდე მოიწყო საგაზაფხულო პირველობა ერთ წრედ. ეს იყო თავისებური „გარდამავალი პერიოდი“ ახალი საფეხბურთო კალენდრის დამკვიდრებამდე.

მკაცრი იზოლაციის პირობებში საქართველოს ფეხბურთის ფედერაცია იძულებული გახდა შემცირების მაგვარად ოცამდე გაეზარდა უმაღლეს ლიგაში მონაწილე გუნდების რაოდენობა.

გადაწყვეტილება, რომელიც ეუცილებლობით იყო ნაკარნახევი, ცხარე პოლემიკის საგნად იქცა და საფეხბურთო ხალხებში რეზუზლიკის მოაერობის ჩარეკვაც კი გამოიწვია.

ხაკმეს რა გამოლევს ამ ძნელბედობის ეპოქა და საქართველოს უნენებს ხაბპის ფეხბურთის პრობლემებს ნუ მოვიხვევთ თავს.

საერთო ხაკმის ინტერესები მოითხოვს, რომ ყველა ხაუოარი კომპეტენციის სფერო...ჩქონდეს... საკარეველოს მთავრობას ეროვნული ფეხბურთის ფიფაში გაწევრიანებაც ეფიფა. ხაზრუნავად.

რა თქმა უნდა, სადღეისოდ საქართველოს 20 ისეთი გუნდი არ ყოფილ, რომელიც ეროვნული ჩემპიონობის უმაღლეს ლიგაში მონაწილეობას იმსახურებდეს. თუ ვვინდა ქეშმარიტ პროფესიონალიზმისა და მაღალი საფეხბურთო ელსის დამკვიდრება, უმაღლეს ლიგაში მონაწილე გუნდების რაოდენობა ხაკრნობლად (14-16 კოლეტკეი) უნდა შემცირდეს.

ეს მომავლის საქმეა და წლეგანდელ სეზონში ამაზე კამთის აზრი ალარ აქვს. წელს იმაზე უნდა ვიზრუნოთ, რომ როგორმე დაგძლიოთ ფეხბურთელთა უსუფთა, მხაკოთ და მაყურებელთა არათბილ ეტყობრნა.

საქართველოს ფეხბურთის ფედერაციი ეროვნული ფეხბურთის გეოგრაფიის გაფართოებას. ეგრეთ წოდებული პროვინციული ფეხბურთის დაწინაურებას ისახავს მიზნად.

ფაკრობაზე სწორედ აუცილებლობა ქართული ფეხბურთის ხაერთო დონის ამაღლებაა. შეუწყობს ხელს.

ამაში არაფერია ხაგანგაშო. თავად საფეხბურთო ჩემპიონატი ვვიჩვენებს ეროორამების ჩატარების აუცილებლობას.

საერთაშორისო სპორტულ ხამაკრის უნდა დავუმტკიცოთ, რომ ხაკაუშარო ჩემპიონატის ფორორებები „თამაშარა“ მდგომარეობაში კი არ აღმოვჩნდით, არამედ კორეტტულ და მაღალტექნიკური ფეხბურთის თამაშის უფლება მოვიპოვეთ, რაინდული ფეხბურთის ზეიმი დავამკვიდეთ ხალხმრავალ სტადიონებზე!

ერთხელ კიდევ გავიხსენოთ ყოველი მეკარისა და დიდი მწერლის ალბერ კამიუს სიტყვები, რომელიც ასე ნიშნდობლივად ეღერს მისთვის მორეულ ხაკართველოში.

„ყოველივე, რაც ვიცი ადამიანთა მორალისა და პასუხისმგებლობის შესახებ, — მე ვიცი ფეხბურთის წყალობით“.

ბაკი ჩხიკვიშვილი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

1907

რადიარდ კიპლინგი

თემურ კობახიძე

ჯოზეფ რადიარდ კიპლინგი (1865-1936) ინგლისური ლიტერატურის ერთ-ერთი ყველაზე წინააღმდეგობრივი ფიგურაც იყო და ალბათ ერთ-ერთი ყველაზე ტრაგიკული. სიცოცხლის პროზაიკოსი, ზედმეწევნით ობიექტური ხელოვნებ და ცხოვრებაშიც ხაზგასმულ ინდივიდუალისტი თავიანთ რანგის შემოქმედთაგან ალბათ ერთადერთი იყო, ვინც არხეინი წესწყობილების მფარველობის იკრძალა და მაინც დიდ წერილად დარჩა (ლიტერატურის ისტორიის მსოფლიო „ურჩები", „ფეშენებელი", ან ბარიალი ვეშაპიანი ოლიმპიელები შემორჩებიან ხოლმე). ბომბაში დაბადებულმა „ინგლო-ინდოელმა", რომელმაც პინდუსტანზე ამოიდგა ენა, ინდოეთის დიდმა მეცოლეებ და თავვანისცემელ-მა ინგლისის დიდმპერობელურ პოეტებკაც დაუჭირა მხარი და ხშირად ინდოეთის თემატიკაზე შექმნილი ზღაპრები, მოთხრობები, ლექსებია და რომანებით დაიპატიჟებია ეუკადაკენ. პარადოქსია ისიც, რომ კიპლინგს ეუფლრნელად ეუკარდა ინდოეთი (ბაბშობა-ლიდან კი ხოლოდ მას) და ამავე დროს ეუფლრნელად სწყინდა, რომ ინგლისის ბატონობა ამ ქვეკნიერეთის დიდი სიკეთე იყო (ოღონაც თვით ინგლისი მას წელების მანძილზე „ხაზგასგარეთად" მიანნდა). ზეგარეშეი ნიჭით დაჯილდოებულ ხელოვანს საკმაოდ ხანგრძლივი სიცოცხლე უბოძა ღმერთმა, მაგრამ არავის უწყინს, წეალობა იყო ეს თუ რისხვა. კიპლინგმა კიპლინგი ორი ზეელის გარდაცვლებამდე ეა ხანგრძლივ შემოქმედებით სიფრენეებე მოიხსენა: მას მერე, რაც თითქმის აღარაფერი აკმანდა დაბეჭერი, „ეუფლრნის ეიგნის" ავტორმა კიდევ რამდენიმე პოეტურ ეელი იცოცხლა. დიდ ლიტერატურაში ეს არც თუ ცხა ეშორაც ხდება: ეკმშორაკი ხელოვანისათვის ზემოქმედებითი თვითრეალიზაცია აუკეეუნად არხეინის ფორმაა და არა უბრალოდ, კარიერა. როდესაც ეს ფორმა ხაეეთარ თავს ამოსწურავს, ჩვეულებრივ, თვით პიროვნებაც სწვეეეს ხოლმე ფიზიკურ არხეინობა. ორდენაც ქმინნეეეეი მაზედა, რომ გაეოთავებულად იმეორებდა ზღაპრებ-ეეეეეს ეუკეე ნათეკნა, აუკეეუნად ეოფნას ხაეეფდა ზარია: ფრანსის სკოტ ფიცეერალდს ზემოქმედებიმა სიფრენეეეეი ამბოხდა ხელი და ამეკარი ზემოხეეეეეეი გამოსაკეეესა როდა. მაგალ ეანმხეეეეეეეი, ეეეეხარეეეე ხაეეეეეეე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მით უმეტეს, რომ როგორც ერთ-ერთ ინტერვიუში ეროვნული ბიბლიოთეკის ადმინისტრატორ ბ. ბ. ... ...

ოცდაცხრაეტი წლის შემდეგ

მოლოდინი. ზურაბ დათუაშვილის ფოტო

1954 წლის 6 იანვარს მადლობაზე ფ. კეკრაწის საკმაოდ განიერი საწვიმრით და წაბლისფერი „ხოლკით", ორიოდე ქედმოხრილ ფუძეს უფარავდა, ოროძალიანი შეიღო გამომცემლობა „ეფეიანის" კარი. ერთი წლის შემდეგ კი ფსევდონიმით საგანი (სახელი პრუსტისაგან ისესხა). იგი ხდება მსოფლიოში ერთ-ერთი ცნობილი მწერალი, რომლის წიგნებს ყველაზე მეტად კითხულობენ და თარგმნიან.

18 წლის ფრანსუაზა საგანის, 166-გვერდიანი რომანის ხელნაწერი მოხვევა სამიდან ხელში. მოხუცმა ეფეიანმა მაშინვე ირწმუნა გოგონის ტალანტი.

18 წლის ასაკში საგანი გარიკეს პანსიონიდან იდილიური სპეციწოდებით „ეფეი მარტლუნი", ამის შემდეგ ჩაბარა გამოცდები ბაკალაურის წოდების მისაღებად, ფილოსოფიტენის მოსამზადებელ კურსზე ვერ ჩაირიცხა, საბაგეროდ, დაწერა თავისი პირველი რომანი „სალამი, სევდავ!"

ერთი წლის შემდეგ წიგნის ტირაჟმა მილიონ ეგზემპლარს გადაუფაზრა; თვითონ ფრანსუაზს მიანიჭეს კრიტიკის პრემია, ხოლო წიგნმა, გადაუპარებელად შეიძლება ითქვას, მოიარა მთელი მსოფლიო. ცნობილ სტატიაში, რომელიც გამოქვეყნდა „ფიგაროში", მორიგმა ახალგაზრდა მწერალს შემოქმედება საზოგადოებრივი რეგვეულ წინაგრძნობად მიიჩნია.

საგანი ვარსკვლავი გახდა. გაზეთები და ჟურნალები მასზე წერდნენ უცეროვნითად, ზოგჯერ უბოდიშოდაც, ისევე, როგორც წერდნენ კინოვარსკვლავ მარტინ კროლსა და ბრიჟიტ ბარდოზე. პრესას წლილად ხედა პატეკი, შეექმნა მითი — „ფრანსუაზ საგანი". მითის შესაფერ ხელად თბილ-მდერავ „ტკბილი ცხოვრების" ატრიბუტები — ვისკი და ფული იქცა. „თავად საგანნ მიიჩნევს, რომ მას უნდა ესაუბრო არა ფულზე, არამედ „ლიტერატურაზე". ამ სიტუაციას იგი ეუცხოლად მთავრული ასოთი წერეს. საგანი — ვარსკვლავი? მაგრამ დღეს ვინ იფიქრებს ოცდა მარტან კაროლ, ვინ ბარდე-წინდებით ეკრანზე გამოჩნენაე ერთ დროს გაკეთარნ უტიფრობად მიიჩნიეს? ბრიჟიტ ბარდო თავ-ნამეფრთვე ახალგაზრდობაში უფრო მეტად ცნობილია, როგორც ცხოველთა უსოფელი მეგობარი. საგანზე კი, რომელიც ავტორისა ორიათეული რომანის, პიესის, მოთხრობათა ორი კრებულის და რადენიმე სცენარისა, ჯერ კიდევ მსჯელობენ, კამათობენ და, რაც ყველაზე მთავარია, მის წიგნებს კითხულობენ. თუმცა, გუდწრფელად თუ ვილაპარაკებთ, მე-ინ წლებში ბევრმა კრიტიკოსმა საფუძვლიანად შეიმჩნია საგანის შემოქმედებითი დაცემის ნიშნები. ალენ რობ-გრიიეს სატკვეთით, ფრანსუაზ საგანმა, მიუხედავად მისი უდიდესი ტალანტისა, „წერა დაიწყო ძალზე სწრაფად, ძალზე ზედაპირულად..." 80-ინი წლების დასაწყისში მწერალს ზეგზეა არცთუ ისე მცირე ფინანსური თუ სხვა უსიამოვნება. „ფლამარიონთან" პროცესსა იგი გამოქცევლობს გარეშე დატოვა, ხოლო ულტრამემარკვეველთა გაუფიავებელმა, უსაფუძვლო თავდასხმებმა სულიერი ეროლმა მიაყენა ისეთი გამოცდილ ადამიანსაც კი, როგორიც საგანი იყო. „მორალის დამცველ" ლეპენს, ფრანგი „პატრიოტების" შეთაურს, ძალიანაც სურდა, საგანში დაენახა მიტერანთან დაახლოებული პიროვნება: „იგი ხომ ხშირად თან ახლავს მოგზაურობის დროს". საბედნიეროდ, საგანისა და მისი მეგობრების წინააღმდეგ მოწყობილი პროცესი ბის მოწინააღმდეგეთა ერახით დამთავრდა.

საგანი გამომცემელს გარეშე დარჩა. რობერ ლაფონის წინააღდეგ, დიეწრია წიგნი სარა ბერნარზე ახალი სტრიბოსთვის „იყო და არა იყო რა" — საგანისათვის გადარჩენის ნიშნავდა. დიდი მსახიობი მწერლის პატივისცემას იმსახურებდა მისი დიეცხრომელობით, დამოუკიდებლობით, სიმტკიცითა და სილაღით, ხელოვნების სიყვარულით. „დაუფარნილეველი სიცილი" — არც ბიოგრაფიაა, არც რომანი. წიგნი დაწერილია ეპისტოლური ანარით, ფრანსუაზ საგანს და სარა ბერნარს მიმოწერა აქვთ ერთმანეთთან, ისინი წერენ თავიანთ ყოველდღიურ ცხოვრებაზე, პრობლემებზე, მასზე, რაც დიდი ხანია წლებს გასულა ან გამოუსწორებლად შეიცვალა, იმ მედმეფეზე, რაც რჩება: სახელზე, დედაშვილობაზე, სიყვარულზე...

ფრანსუაზ საგანი სარა ბერნარის სახეს ილდგენდა თავად მსახობის შეუფარეს წიგნით „ჩემი გარიგებული ცხოვრება", თანამედროვეთა მოგონებების მეშვეობით და, რასაკვირველია, საკუთარი წარმოდგენებით „თავის ახლოებელზე, რომელიც ოგერ უკვე სამოცი წელია პერლაშეზის სასაფლაოზე განისვენებს". „დაუმორჩილებელი სიცილი", შესაძლოა, ჩვენთვის უფრო გასაგებად „ჩაუხშობელ სიცილად" ყოფილ — ეს არის მამაკაცისა და სიცოცხლის სიყვარულის ქიმნი. მსახობის გზა დიდებისაკენ არ ყოფილა იავარდნილი მოფენილი.

სარა ბერნარი სიცილით მოუთხრობს თავის კორესპონდენტს — საგანს, როგორ მიიღეს თეატრალურ სკოლაში მხოლოდ სოიკარი ხმის წყალობით, რა საშინელი შეგრძნება ჰქონდა, როდესაც პირველად გამოვიდა სცენაზე და როგორ დაითხოვეს „კომედი ფრანსეს"-იდან. მან სილა-გაყენე ერთ ხანშიშესულ მსახობს ქალს, რისთვისაც მეტსახელად „ლუდოფერი ცაბაში" შეარქვეს. იგი, რა თქმა უნდა, უამბობს თავისი სასიყვარულო თავგადასავლებს, გართობებს შესახებ — ქალები ყოველთვის ონანიაენ სალაპარაკოს...

ეიღიკას წიგნი შეიძლება ზერელე მოეჩვენოს. მაგრამ საგანისათვის — „ეფემერი სიდიდე ადამიანობაში და ღიმილის ოენარია". სარა ბერნარი მსოფლის ახლოელი იმით, რომ მსახობმა შეძლო ღირსეულად ეცხოვრა.

„სარა ბერნარის" შემდეგ... რასაც მოჰყვა მოგონებათა მშვენიერი წიგნი „საუკეთესო სურვილებით", ბევრს მოეჩვენა, რომ საგანი გაბედვიდა მემუარისტი, მაგრამ აქვეეყნად ყველაფერი თავის თავს უბრუნდება და საგანიც ოცდათხუთმეტი წლის შემდეგ, 1989 წელს, დაუბრუნდა თავის პირველ ლიტერატურულ სახლს, გამომეცემლობა „ეფეიარს", სადაც გამოსცა კიდევ ერთი რომანი „ჯაქეი". მასში აკვარელი სილაბაზე და ხალასი მუსიკალობა მისი პირველი წიგნების მსგავსად ოღონდ, პარიზის მაღალი საზოგადოებისაკენ მიმართული მზერა უფრო ბასრი, უფრო გაჭრიადი და თითქოს მეტად იმედგაცრეცეული ხდება. და ისევ ის „მაღალი საზოგადოების პარიზი".

პირველ რიგში, გასაკვირი არც არის, საგანი მიმართავს ისეთ მასალას, რაც მისთვის უფრო ნაცნობია, ხოლო მეორე მხრივ, მის მიერ აღწერილი ადამიანთა ურთიერთობანი, მისივე სიტყვებით რომ ვთქვათ, „შეიძლება მივუსაფაროთ ყველა სხვას". მწერლის თემები — სიყვარული და მარტოსულობა, უფრო ზუსტად, მარტოსულობა და სიყვარული; ჯარდიუვალი სასიყვარულო დრამა, რომელიც თან სდევს ცოლ-ქმრულ ცხოვრებას მის ნაწარმოებებში, საბოლოო ჯამში აღიქმება როგორც თანამედროვე მსოფლიოში პრიმონის დაკარგვის შედეგი, საგანის წიგნებში სიყვარულზე წარმოჩნდება მხოლოდ ბაზუნჯაკეა საბურავად, რომელიც ფარავს სიშმაილსაგან მოეცხებენ ადამიანურ სიმარტოვეს. და თვითონ სიყვარული — ეზება, რომელსაც ფრანსუაზ საგანი იკლავს უკანასკნელ რომანში, უკვე ქცეული სისხლიანი მსხვერპლის მომთხოვნ მოლოდინად.

„ჯაქეის" გმირს ვერ უფოდგებ დროის ვმირს. ფინანსსაზე საქმნისა და ენიჭოთა შორის, რომლებსაც ოვალ კინემატოგრაფიული და მუსიკალური ნიეს მქონე სნობებად მოაქვთ, იგი თითქოსდა გარეშე პირად გამოიყურება. ვინსანს, ამის ჰქვია ნაწარმოების ძმის, სუფდა გამხდარიყო პიანისტი, მაგრამ ხედება მდიდარი ბანკირის ქალიშვილს — ლორანსს. „ისინი თითქმის მაშინვე დაკორწინდნენ... მოუხდებად იმისა, რომ სიმამრი ეკვიანით იყო შეპყრობილი" და მომავალ სიძეში ხედავდა ჩვეულებრივ ხელოვანს, რომელიც ოცხებიანთა ეონების ხელში ჩაგდებას.

ვინსანი არც ოაინტინა�და არც ფერუა. ნიკოთ დაჯილდეებული, საკმაოდ ჭკვიანი, თავისებურად დაბეგენული, რაღაცით გულუბრყვილო და პრაკტიკული საქმეებში აბსოლუტურად უვიცი, ლორანსისათვის საყვარელი ფინი და თოჯინაა. იგი თავის უზარეულ და ლატაკ მეუღლეში ხედავს „ეფსკლუზიურ" საკუთრებას. აქედან გამომდინარეობს რომანის სახელწოდებაც — „ჯაქეი", ნაწარმოებში ჯაქეი, რომელმაც უნდა დაიკაგოს საყვარელი „ფინიკ" სახლის კონსერვატორული განათლების გარემოცვაში. ვინსანს საკუთარი არაფერი აქვს: თავის თავზეთ შეუძლია მოხდეს მდიგნის ოთახის გაკლონ, მან აღლეკენ ჭიბის ფულს, ლებულოს სანუკრებს, ზოგჯერ ძვირფასსაც. დამდგებს დღისთვის, მაგალითად, ლორანსი უძღვნის სოციალი ერთადერთან ბანკანას, „ამშვენეინ შავ ცხოველს, შემოწმებულ და ზუსტს, ძლევარს როგორც რაველის მუსიკას".

ჩვენი გმირი მუსიკოსია, თავს ეკუმარიტ ორტისტად თვლის და მთ უფრო ძლიერია მასში ქორწინების უგუნურების შეგნება, უუზრუნა თავისი მდგომარეობისა, რომელსაც ეჩვევა თანდაყოლილი უდარეულობისა თუ სიზარმაცის გამო. ვინსანსისთვის ქორწინების შვიდი წელი დამეკირბისა და უსაბეღლობსდმი მორჩილების შვიდი წელი. არ უნდა რა თავის მოტყუება, „უშრალობა ;ნაკლებად თვალში საცემია, თუკი ადამიანი ბაკალუთი ეაჭრობს", ის თითქმის არ მიდის როიალთან, მართალი, ნაწარმოების გმირის საკმაო ძალა და ეონება აქვს, აღიარის, რომ თავის არარსებული „ბორალური მდგომარეობა" ან უბრალოდ უზრუნველობას უნდა უმადლოდეს არა მარტო დიდ საზრიანობას, არამედ, უპირველეს ყოვლისა, ლორანსისაგან მიღებულ წყალობას. მას შეეძლია, ამოირჩიოს პარიზში ბერი ან სპორტული კლუბი, ისევე, როგორც სხვა მამაკაცური გასართობანი. სამაგიეროდ, ეკონალება ბავშვობის მეგობართან — კოროდოლთან შეხვედრა. ასეა თუ არა, შვიდი წელი ცოლ-ქმრობის შემდეგ ვინსანს ისეთი გრძნობა აქვს, თითქოს ოხრობა. მტკრიან და ბენზინის გამონაბოლქვით გაჯერებულ პარიზს ბაერს ხანდახან მაინც რომ არ გამოეცოცხლებინა მისი ფილტვები, ძმაფრი სუნამოებითა და სიყვარულით გაჯერებულ ლორანსის ოთახში იგი აუცილებლად გაიგუდებოდა...

„ჯაქეში" ფრანსუაზა საგანი ხატავს ცოლ-ქმრულ ურთიერთობათა ფრობეშეულ სისტემას — ცოლსა და ქმარს არაფერი აქვთ ერთმანეთისათვის სათქმელი. მათი „კავშირი დამყარებული პრიმატიულ სწრაფვაზე, დიმორჩილოს „სიყვარულის პარტნიორი" და გახდოს მატერიალურად მასზე დამოკიდებული, მაგრამ მხოლოდ ამ ზერელე დასკვნით არ ამთავრებენ ნაწარმოების შინაარსი. სიუჟეტის განვითარებისდა მიხედვით ბანალური სასიყვარულო ისტორია უთანაბრდება მრავალ სხვას და გარდაუვალი ხდება კვანძის ტრაგიკული გახსნა.

მისთვის მოულოდნელად, მოწყენილობისა თუ ზეშთაგონების გამო, ვინსანმა ქალაღის ნაგლეჯზე დაწერანნ თორმეტი ნოტი. სწორედ ეს ნოტები იქცა იმ ფილმის მთავარ მუსიკალურ თემად, რომელიც ლორანსის მეგობარმა — ვინმე კაცივე ბონატმა გადაიღო. ფილმმა უდიდესი წარმატებით ჩაიარა, ხოლო მის მუსიკას ნამდვილი ტრიუმფი ელოდა.

მოკლედ, კომპოზიტორი, რომელსაც არაფერი გაეგება ფინანსების, ვისაც ატყუებს მუსიკალური პროდიუსერი ბერნანდ თაეის მეგობართან ერთად, რომელმაც გათამაშა ნამდვილი კომედია და თავი გაასაოა გავლენან ამერიკელ იმპრესარიო